

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
2 5 6 4

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม
ตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก

**AGRI-
MAP**

SUKHOTHAI

จังหวัดสุโขทัย

คำนำ

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการเกษตรที่มีพลวัตค่อนข้างสูง และมีผลกระทบต่อประชากรจำนวนมาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงการนำระบบข้อมูลข่าวสารที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรได้มีการเข้าถึงที่สะดวกโดยเฉพาะเกษตรกร จึงได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักจัดทำ “แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก (Agri-Map)” ของแต่ละจังหวัดขึ้น

Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมก็สามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในรายพื้นที่ ได้เป็นอย่างดี ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตผ่านหน้าเว็บไซต์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th/a4policy-alltype-391191791794 หรือ <https://agri-map-online.moac.go.th> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้

แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของแต่ละจังหวัดสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เช่น โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ โครงการเกษตรอินทรีย์ โครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning by Agri-Map) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โครงการ Smart Farmer เป็นต้น และยังเป็นข้อมูลกลางในการปฏิบัติงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

รูปเล่มเอกสารแนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม จังหวัดสุโขทัย

<http://www.ddd.go.th/Agri-Map/Data/N/sti.pdf>

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ข
สารบัญภาพ	ค
แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมของจังหวัด “สุโขทัย”	
1. ข้อมูลทั่วไป	1
2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก	4
2.1 ข้าว	5
2.2 อ้อยโรงงาน	9
2.3 มันสำปะหลัง	13
2.4 ยางพารา	18
3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด	22
4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ	24
เอกสารอ้างอิง	29
ภาคผนวก	31

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดสุโขทัย	3
ตารางที่ 2	พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของ จังหวัดสุโขทัย	5
ตารางที่ 3	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย	6
ตารางที่ 4	พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว	8
ตารางที่ 5	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงาน รายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย	11
ตารางที่ 6	พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน	13
ตารางที่ 7	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของมันสำปะหลัง รายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย	15
ตารางที่ 8	พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง	17
ตารางที่ 9	พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย	19
ตารางที่ 10	พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา	21
ตารางผนวกที่ 1	ข้อมูลตำบลจำแนกรายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย	32
ตารางผนวกที่ 2	พื้นที่ชลประทานจังหวัดสุโขทัยจำแนกรายอำเภอ ตำบล	40
ตารางผนวกที่ 3	ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดสุโขทัย	42
ตารางผนวกที่ 4	พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล	43
ตารางผนวกที่ 5	กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดสุโขทัย	44
ตารางผนวกที่ 6	ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดสุโขทัย	45
ตารางผนวกที่ 7	โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่ จังหวัดสุโขทัย	45

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่	35
ภาพที่ 2	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบางระกำ	36
ภาพที่ 3	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินพิษณุโลก	37
ภาพที่ 4	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสุโขทัย	38
ภาพที่ 5	หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินกำแพงเพชร	39
ภาพที่ 6	ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดสุโขทัย	46
ภาพที่ 7	พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดสุโขทัย	47
ภาพที่ 8	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดสุโขทัย	48
ภาพที่ 9	พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดสุโขทัย	49
ภาพที่ 10	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลังจังหวัดสุโขทัย	50
ภาพที่ 11	พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดสุโขทัย	51
ภาพที่ 12	พื้นที่ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพาราจังหวัดสุโขทัย	52
ภาพที่ 13	พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดสุโขทัย	53

1. ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ 6,596.092 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,122,558 ไร่ ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ประกอบด้วย 9 อำเภอ 85 ตำบล (ตารางภาคผนวกที่ 1) มีจำนวนประชากร 587,883 คน (กรมการปกครอง, 2563)

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดต่อ	จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศใต้	ติดต่อ	จังหวัดกำแพงเพชร และจังหวัดพิษณุโลก
ทิศตะวันออก	ติดต่อ	จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุตรดิตถ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อ	จังหวัดตาก และจังหวัดลำปาง

1.2 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศจังหวัดสุโขทัย โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ มีเทือกเขาสูง และที่ราบสูงทางเหนือและตะวันตกของจังหวัด สูงกว่าระดับทะเลปานกลาง 45 - 1,200 เมตร ประกอบด้วยลักษณะดังนี้

- 1) **ที่ราบลุ่ม** เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดสุโขทัย ครอบคลุมเนื้อที่ประมาณ 2 ใน 3 ของจังหวัด บริเวณลุ่มน้ำแม่น้ำยม
- 2) **ภูเขาและที่ราบสูง** มีพื้นที่ประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด ครอบคลุมพื้นที่บริเวณตอนเหนือและทางตอนใต้ของจังหวัด

1.3 ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดสุโขทัย มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน อากาศร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนจัด ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงตุลาคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อากาศหนาวที่สุดในเดือนธันวาคม จังหวัดสุโขทัย มีอุณหภูมิค่อนข้างสูงตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี 27.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.2 องศาเซลเซียส

1.4 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินของจังหวัดสุโขทัย แบ่งตามภูมิสัณฐาน ลักษณะทางธรณีวิทยา และวัตถุต้นกำเนิดดิน ได้ดังนี้

- 1) **ที่ราบน้ำท่วมถึง (Flood plain)** ที่ราบริมแม่น้ำหรือลำธาร หน้าฝนหรือหน้าน้ำ มักมีน้ำท่วมเป็นครั้งคราว เป็นสภาพพื้นที่ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพา และมีตะกอนเพิ่มมากขึ้นหลังน้ำท่วม แบ่งเป็น

(1) **สันดินริมน้ำ (Levee)** เป็นที่ดอน เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำพาบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ เป็นสันนูนขนานไปกับริมฝั่งแม่น้ำ การระบายน้ำค่อนข้างดีถึงดี เนื้อดินค่อนข้างหยาบ อาทิ ชุดดินเซียงใหม่ (Cm)

(2) ที่ลุ่มหลังสันดินริมน้ำ (Back swamp, basin) เป็นที่ลุ่มน้ำซึ่งอยู่ระหว่างสันดินริมน้ำกับตะพักลำน้ำหรือด้านข้างหุบเขา การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว ดินลึกมาก เนื้อดินเหนียวละเอียด สีเทาและน้ำตาลปนเทา การระบายน้ำเร็ว อาทิ ชุดดินบางระกำ (Brk)

2) ที่ราบตะกอนน้ำพา (Alluvial plain) เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแม่น้ำหรือลำน้ำสาขา วัตถุต้นกำเนิดดินเป็นตะกอนน้ำพา (Alluvium) มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบขนาดใหญ่สองฝั่งแม่น้ำ แต่ละฝั่งอาจมีที่ราบแบบขั้นบันไดหรือตะพักได้หลายระดับ แบ่งเป็น

(1) ตะพักลำน้ำระดับต่ำ (Low terrace) เป็นที่ลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบ ดินลึกมาก เนื้อดินอาจเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินทรายแป้งละเอียด สีเทา น้ำตาลปนเทา และมีจุดประสีต่าง ๆ การระบายน้ำค่อนข้างเร็วถึงเร็ว เช่น ชุดดินพิษณุโลก (Psl) ชุดดินสุโขทัย (Skt) เป็นต้น

(2) ตะพักลำน้ำระดับกลางและระดับสูง (Middle and high terrace) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด ดินตื้นถึงชั้นกรวดลูกรังถึงดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบ ดินร่วนละเอียดหรือดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล เหลือง น้ำตาลปนแดง ไปจนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินแมริม (Mr) ชุดดินเชียงคาน (Ch) เป็นต้น

(3) เนินตะกอนน้ำพารูปพัด (Alluvial fan) เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาด เป็นดินลึกมาก เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินทรายแป้งละเอียด สีน้ำตาล เหลือง จนถึงแดง การระบายน้ำดีปานกลางถึงดี เช่น ชุดดินกำแพงเพชร (Kp) ชุดดินดงยางเอน (Don) เป็นต้น

3) ที่ลาดเชิงเขา (Piedmont) เขา (Hill) ภูเขา (Mountain) มีสภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเนินเขา ที่เกิดจากการที่หินผุพังสลายตัวอยู่กับที่หรือถูกเคลื่อนย้ายโดยแรงโน้มถ่วงของโลก ในระยะทางใกล้ ๆ และถูกควบคุมด้วยลักษณะของโครงสร้างทางธรณีวิทยา ส่วนใหญ่พบหินปะปนในหน้าตัดดินและลอยหน้า แบ่งตามลักษณะและชนิดของหินดังนี้

(1) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อหยาบหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินทรายและหินควอร์ตไซต์ ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินร่วนหยาบถึงดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง น้ำตาลปนแดง จนถึงแดง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินท่ายาง (Ty) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) เป็นต้น

(2) พัฒนาจากกลุ่มหินตะกอนหรือหินแปรเนื้อละเอียดหรือหินในกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นหินดินดานและหินฟิลไลต์ ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้นถึงดินลึกปานกลาง เนื้อดินเป็นดินเหนียวละเอียดถึงดินเหนียวปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง และน้ำตาลปนเหลือง การระบายน้ำดี พบเศษหินปะปนในหน้าตัดดินหรือบนผิวดิน เช่น ชุดดินวังสะพุง (Ws) ชุดดินลี (Li) เป็นต้น

(3) พัฒนาจากกลุ่มหินอัคนีหรือหินในกลุ่ม ดินตื้นถึงชั้นเศษหิน เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีแดง น้ำตาล น้ำตาลปนเหลือง และน้ำตาลปนแดง การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินแก่งคอย (Kak)

(4) พัฒนาจากหินอัคนีชนิดหินแกรนิต ดินตื้นถึงชั้นเศษหินหรือหินพื้น เนื้อดินเป็นดินร่วนปนชื้นส่วนหยาบมาก สีน้ำตาล น้ำตาลปนแดง ถึงแดง การระบายน้ำดี อาทิ ชุดดินทับเสลา (Tas)

4) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่าร้อยละ 35 ส่วนใหญ่จะเป็นภูเขาและเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน ทรัพยากรดินมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่

1.5 สภาพการใช้ที่ดิน

สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดสุโขทัย จากฐานข้อมูลแผนที่สภาพการใช้ที่ดินของกรมพัฒนาที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันของจังหวัดสุโขทัย

ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	215,380	5.22
พื้นที่เกษตรกรรม	2,468,303	59.86
พื้นที่นา	1,318,401	32.00
พืชไร่	798,312	19.35
ไม้ยืนต้น	136,657	3.30
ไม้ผล	195,836	4.74
พืชสวน	69	-
ไร่มวนเวียน	106	-
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	13,544	0.33
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	3,443	0.09
เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	1,935	0.05
พื้นที่ป่าไม้	1,293,644	31.38
พื้นที่น้ำ	108,286	2.64
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	36,944	0.90
รวม	4,122,557	100.00

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2561)

1.6 พื้นที่ชลประทาน

จังหวัดสุโขทัย มีเนื้อที่ชลประทาน 600,467 ไร่ (ร้อยละ 14.57 ของพื้นที่จังหวัด) กระจายอยู่ใน 9 อำเภอ มีอ่างเก็บน้ำที่สำคัญ 6 อ่าง มีศักยภาพในการเก็บกักน้ำได้รวม 100.45 ล้านลูกบาศก์เมตร (ตารางผนวกที่ 2 - 3)

1.7 เขตปฏิรูปที่ดิน

เขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย มีเนื้อที่ 662,206 ไร่ (ร้อยละ 16.06 ของพื้นที่จังหวัด) โดยอำเภอที่มีพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินมากที่สุดได้แก่ อำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอศรีสัชนาลัย และอำเภอศรีสำโรง ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 4)

1.8 การขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จากฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกรมส่งเสริมการเกษตร จังหวัดสุโขทัยมีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ทั้งหมด ในปี 2563 จำนวน 147,709 ราย รวมพื้นที่ 2,053,042 ไร่ และกิจกรรมที่มีพื้นที่ปลูกมาก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง โรงงาน ตามลำดับ ทั้งนี้กิจกรรมที่มีพื้นที่ดำเนินการแต่ละกิจกรรมรวมกันมากกว่า 3,000 ไร่ มีจำนวน 24 กิจกรรม (ตารางผนวกที่ 5)

ทะเบียนเกษตรกรพืชสมุนไพร จากฐานข้อมูลกลาง (Farmer One) ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เกษตรกรได้ขึ้นทะเบียนปลูกพืชสมุนไพรในจังหวัดสุโขทัย พื้นที่ 433.52 ไร่ เกษตรกร 79 ราย มีพืชสมุนไพรหลัก ๆ 13 ชนิด สมุนไพรที่มีการปลูกมาก คือ พลู กฤษณา และ พริกไทยดำ ตามลำดับ (ตารางผนวกที่ 6)

1.9 ที่ตั้งโรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตร

จังหวัดสุโขทัยมีแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สำคัญ จำนวน 61 แห่ง และที่ตั้งโรงงานทางการเกษตร 89 แห่ง โดยมีสหกรณ์การเกษตรมากที่สุด 46 แห่ง (ตารางผนวกที่ 7)

2. การวิเคราะห์พืชเศรษฐกิจหลัก

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญพิจารณาจากพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากและมีมูลค่าการส่งออกหรือแปรรูปโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศพืชเศรษฐกิจ 13 ชนิดพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และ กาแฟ จากพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าว กรมพัฒนาที่ดิน ได้กำหนดระดับความเหมาะสมของพื้นที่ปลูกรายจังหวัด โดยวิเคราะห์จากสภาพพื้นที่ ลักษณะของดิน ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำชลประทาน ร่วมกับการจัดการพื้นที่และลักษณะรายพืช โดยแบ่งระดับความเหมาะสม เป็น 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) การปลูกพืชให้ผลตอบแทนสูง แต่พบข้อจำกัดบางประการซึ่งสามารถบริหารจัดการได้

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีข้อจำกัดของดินและน้ำ ส่งผลให้การผลิตพืชให้ผลตอบแทนต่ำ การใช้พื้นที่ต้องใช้ต้นทุนสูงในการจัดการ และมีความเสี่ยงจากน้ำท่วมและขาดน้ำ

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N)

จังหวัดสุโขทัย มีพื้นที่พืชเศรษฐกิจสำคัญที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรก ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง และยางพารา ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีพื้นที่ปลูกมาก 4 ลำดับแรกของจังหวัดสุโขทัย

พืชเศรษฐกิจ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละของพื้นที่เกษตรกรรม
1. ข้าว	1,310,055	53.08
2. อ้อยโรงงาน	516,898	20.94
3. มันสำปะหลัง	139,342	5.65
4. ยางพารา	22,318	0.90

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

2.1 ข้าว

ข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัดสุโขทัย และมีโรงสีขนาดใหญ่รองรับโดยเฉพาะในอำเภอศรีสำโรง อำเภอเมืองสุโขทัย และอำเภอกงไกรลาศ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตข้าวที่มากที่สุดในจังหวัดสุโขทัย ประกอบกับเกษตรกรมีความถนัดในการผลิตมาตั้งแต่อดีต จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online วิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 6 - 7)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกข้าว

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 658,517 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.15 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอกงไกรลาศ 151,773 ไร่ อำเภอเมืองสุโขทัย 104,711 ไร่ และอำเภอศรีสำโรง 88,562 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 759,055 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.83 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองสุโขทัย 172,591 อำเภอศรีสำโรง 154,110 ไร่ และอำเภอกงไกรลาศ 110,415 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 185,912 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.82 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 118,053 ไร่ อำเภอศรีสำโรง 29,259 ไร่ และอำเภอทุ่งเสลี่ยม 19,664 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,123,535 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกข้าวในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 399,360 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 60.65 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอกงไกรลาศ 123,588 ไร่ อำเภอเมืองสุโขทัย 67,282 ไร่ และอำเภอศรีสำโรง 64,754 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 716,349 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 94.37 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอเมืองสุโขทัย 171,481 ไร่ อำเภอศรีสำโรง 150,638 ไร่ และอำเภอกงไกรลาศ 110,415 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 185,911 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100.00 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 118,053 ไร่ อำเภอศรีสำโรง 29,259 ไร่ และอำเภอทุ่งเสลี่ยม 19,664 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกข้าว มีเนื้อที่ 8,434 ไร่

3) **พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกข้าวแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูกพิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกข้าว และพื้นที่ปลูกข้าวในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 301,863 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอคีรีมาศ 43,382 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอศรีสำโรง 41,072 ไร่ อำเภอศรีสัชชนาลัย 40,058 ไร่ และอำเภอเมืองสุโขทัย 38,539 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 259,157 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 39.35 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอศรีสำโรง 37,600 ไร่ อำเภอเมืองสุโขทัย 37,429 ไร่ และอำเภอศรีนคร 36,665 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 42,706 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.63 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอศรีสัชชนาลัย 16,250 ไร่ อำเภอบ้านด่านลานหอย 9,493 ไร่ และอำเภอคีรีมาศ 7,904 ไร่

ตารางที่ 3 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของข้าวรายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กงไกรลาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	151,773 (100.00%)	110,415 (100.00%)	-	18,194 (100.00%)	280,382 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	123,588 (81.43%)	110,415 (100.00%)	-	-	234,003 (83.46%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	28,185 (18.57%)	-	-	-	28,185 (10.05%)
คีรีมาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	86,539 (100.00%)	104,323 (100.00%)	4,001 (100.00%)	99,271 (100.00%)	294,134 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	51,061 (59.00%)	96,419 (92.42%)	4,001 (100.00%)	45 (0.05%)	151,526 (51.52%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	35,478 (41.00%)	7,904 (7.58%)	-	-	43,382 (14.75%)
ทุ่งเสลี่ยม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	44,065 (100.00%)	21,223 (100.00%)	19,664 (100.00%)	116,953 (100.00%)	201,905 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	31,053 (70.47%)	16,843 (79.36%)	19,664 (100.00%)	1,964 (1.68%)	69,524 (34.43%)
	พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ	13,012 (29.53%)	4,380 (20.64%)	-	-	17,392 (8.61%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
บ้านด่าน ลานหอย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	12,154 (100.00%)	19,316 (100.00%)	118,053 (100.00%)	193,632 (100.00%)	343,146 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,652 (13.60%)	9,823 (50.86%)	118,053 (100.00%)	2,557 (1.32%)	132,085 (38.49%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,494 (86.40%)	9,493 (49.15%)	-	-	19,986 (5.82%)
เมืองสุโขทัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	104,711 (100.00%)	172,591 (100.00%)	1,642 (100.00%)	38,029 (100.00%)	316,973 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	67,282 (64.25%)	171,481 (99.36%)	1,642 (100.00%)	1 (0.01%)	240,406 (75.84%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	37,429 (35.75%)	1,110 (0.64%)	-	-	38,539 (12.16%)
ศรีนคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	50,023 (100.00%)	18,606 (100.00%)	22 (100.00%)	45,884 (100.00%)	114,535 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	13,359 (26.71%)	18,606 (100.00%)	22 (100.00%)	-	31,987 (27.93%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	36,664 (73.29%)	-	-	-	36,664 (32.01%)
ศรีสัชชนาลัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	88,562 (100.00%)	69,548 (100.00%)	8,660 (100.00%)	302,938 (100.00%)	469,708 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	64,754 (73.12%)	53,298 (76.63%)	8,660 (100.00%)	3,413 (1.13%)	130,125 (27.70%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	23,808 (26.88%)	16,250 (23.37%)	-	-	40,058 (8.53%)
ศรีสำโรง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	50,747 (100.00%)	154,110 (100.00%)	29,259 (100.00%)	87,281 (100.00%)	321,397 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	13,147 (25.91%)	150,638 (97.75%)	29,259 (100.00%)	396 (0.45%)	193,440 (60.19%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	37,600 (74.09%)	3,472 (2.25%)	-	-	41,072 (12.78%)
สวรรคโลก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	69,951 (100.00%)	88,923 (100.00%)	4,611 (100.00%)	221,353 (100.00%)	384,838 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	33,464 (47.84%)	88,826 (99.89%)	4,611 (100.00%)	58 (0.03%)	126,959 (32.99%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	36,487 (52.16%)	97 (0.11%)	-	-	36,584 (9.51%)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
รวมทั้ง จังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	658,517 (100.00%)	759,055 (100.00%)	185,911 (100.00%)	1,123,535 (100.00%)	2,727,018 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความ เหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	399,360 (60.65%)	716,349 (94.37%)	185,911 100.00%	8,434 (0.75%)	1,310,054 (48.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	259,157 (39.35%)	42,706 (5.63%)	-	-	301,863 (11.07%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่จะปรับเปลี่ยนไปปลูกข้าวได้ คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน (S3) 60,045 ไร่ และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง (S3) 8,158 ไร่ แต่เนื่องจากนโยบายของคณะกรรมการนโยบายบริหารจัดการข้าวต้องการรักษาคุณภาพผลผลิตข้าว ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตข้าว

อำเภอ	อ้อยโรงงาน (ไร่)			มันสำปะหลัง (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
กงไกรลาศ	946	-	946	14	-	14
คีรีมาศ	16,825	-	16,825	380	-	380
ทุ่งเสลี่ยม	1,554	-	1,554	1,473	-	1,473
บ้านด่านลานหอย	712	-	712	3,874	-	3,874
เมืองสุโขทัย	560	-	560	332	-	332
ศรีนคร	13,157	-	13,157	-	-	-
ศรีสัชชนาลัย	6,509	-	6,509	315	-	315
ศรีสำโรง	8,970	-	8,970	1,767	-	1,767
สวรรคโลก	10,812	-	10,812	3	-	3
รวม	60,045	-	60,045	8,158	-	8,158

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกข้าวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกข้าว ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอกงไกรลาศ อำเภอเมืองสุโขทัย และอำเภอศรีสัชชนาลัย

พื้นที่ปลูกข้าวในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกข้าวในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกข้าว เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง และแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอศรีสำโรง และอำเภอกงไกรลาศ

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น ทำการเกษตรผสมผสานหรือพืชที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า โดยพิจารณาตลาดและแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.2 อ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงานพืชเศรษฐกิจหลักของสุโขทัยในลำดับที่ 2 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 8 - 9)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 114,973 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.22 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสวรรคโลก 49,663 ไร่ อำเภอคีรีมาศ 23,827 ไร่ และอำเภอศรีนคร 11,367 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ มีเนื้อที่ 747,027 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 27.39 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินในจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอสวรรคโลก 174,263 ไร่ อำเภอศรีสัชชนาลัย 167,556 ไร่ และอำเภอบ้านด่านลานหอย 136,874 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 228,449 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 8.38 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 62,254 ไร่ อำเภอศรีสัชชนาลัย 61,459 ไร่ และอำเภอทุ่งเสลี่ยม 38,738 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,637,220 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 71,958 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 62.59 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสวรรคโลก 34,180 ไร่ อำเภอคีรีมาศ 16,659 ไร่ และอำเภอศรีนคร 8,125 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 365,904 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 48.98 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสวรรคโลก 103,742 ไร่ อำเภอศรีสขนาลัย 94,025 ไร่ และอำเภอศรีมหาศ 65,162 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 77,982 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.14 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอศรีมหาศ 16,768 ไร่ อำเภอศรีสขนาลัย 16,721 ไร่ อำเภอศรีนคร 13,121 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกอ้อยโรงงาน มีเนื้อที่ 1,054 ไร่

3) พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกอ้อยโรงงานแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน ในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 424,139 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอบ้านด่านลานหอย 119,490 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอสวรรคโลก 86,003 ไร่ อำเภอศรีสขนาลัย 78,799 ไร่ และอำเภอทุ่งเสลี่ยม 49,815 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 43,016 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.41 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอสวรรคโลก 15,482 ไร่ อำเภอศรีมหาศ 7,167 ไร่ และอำเภอทุ่งเสลี่ยม 5,813 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 381,123 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 51.01 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอบ้านด่านลานหอย 116,720 ไร่ อำเภอศรีสขนาลัย 73,531 ไร่ และอำเภอสวรรคโลก 70,521 ไร่

ตารางที่ 5 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของอ้อยโรงงานรายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กงไกรลาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,146 (100.00%)	7,953 (100.00%)	943 (100.00%)	270,514 (100.00%)	280,556 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	256 (22.34%)	938 (11.79%)	943 (100.00%)	-	2,137 (0.76%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	890 (77.66%)	7,015 (88.21%)	-	-	7,905 (2.82%)
คีรีมาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	23,827 (100.00%)	84,316 (100.00%)	16,768 (100.00%)	169,219 (100.00%)	294,130 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	16,659 (69.92%)	65,162 (77.28%)	16,768 (100.00%)	84 (0.05%)	98,673 (33.55%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,168 (30.08%)	19,154 (22.72%)	-	-	26,322 (8.95%)
ทุ่งเสลี่ยม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,495 (100.00%)	61,915 (100.00%)	38,738 (100.00%)	92,702 (100.00%)	201,850 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	2,682 (31.57%)	17,913 (28.93%)	5,262 (13.58%)	40 (0.04%)	25,897 (12.83%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,813 (68.43%)	44,002 (71.07%)	-	-	49,815 (24.68%)
บ้านด่านลานหอย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	3,441 (100.00%)	136,874 (100.00%)	62,254 (100.00%)	140,804 (100.00%)	343,373 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	670 (19.47%)	20,155 (14.73%)	2,852 (4.58%)	12 (0.01%)	23,689 (6.90%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,771 (80.53%)	116,719 (85.27%)	-	-	119,490 (34.80%)
เมืองสุโขทัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10 (100.00%)	15,806 (100.00%)	842 (100.00%)	300,330 (100.00%)	316,988 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	9 (90.00%)	4,768 (30.17%)	688 (81.71%)	60 (0.02%)	5,525 (1.74%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1 (10.00%)	11,038 (69.83%)	-	-	11,038 (3.48%)
ศรีนคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	11,367 (100.00%)	40,501 (100.00%)	13,121 (100.00%)	49,574 (100.00%)	114,563 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	8,125 (71.48%)	34,466 (85.10%)	13,121 (100.00%)	-	55,712 (48.63%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	3,242 (28.53%)	6,035 (14.90%)	-	-	9,277 (8.10%)

ตารางที่ 5 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ศรีสัชชนาลัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,677 (100.00%)	167,556 (100.00%)	61,459 (100.00%)	231,202 (100.00%)	469,894 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,409 (45.56%)	94,025 (56.12%)	16,721 (27.21%)	842 (0.36%)	115,997 (24.69%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	5,268 (54.44%)	73,531 (43.88%)	-	-	78,799 (16.77%)
ศรีสำโรง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,347 (100.00%)	57,843 (100.00%)	22,984 (100.00%)	233,244 (100.00%)	321,418 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	4,967 (67.61%)	24,737 (42.77%)	10,806 (47.02%)	14 (0.01%)	40,524 (12.61%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,380 (32.39%)	33,106 (57.23%)	-	-	35,486 (11.04%)
สวรรคโลก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	49,663 (100.00%)	174,263 (100.00%)	11,341 (100.00%)	149,631 (100.00%)	384,898 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	34,180 (68.82%)	103,742 (59.53%)	10,822 (95.42%)	2 (0.01%)	148,746 (38.65%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	15,483 (31.18%)	70,521 (40.47%)	-	-	86,004 (22.34%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	114,973 (100.00%)	747,027 (100.00%)	228,449 (100.00%)	1,637,220 (100.00%)	2,727,669 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	71,958 (62.59%)	365,904 (48.98%)	77,982 (34.14%)	1,054 (0.06%)	516,898 (18.95%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	43,015 (37.41%)	381,123 (51.02%)	-	-	424,138 (15.55%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรพิจารณาให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกอ้อยโรงงาน คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 44,415 ไร่ และยางพารา (S3) 3,903 ไร่ โดยอำเภอที่มีศักยภาพในการขยายการผลิต อ้อยโรงงาน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตอ้อยโรงงาน

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
คีรีมาศ	4,014	-	4,014	196	-	196
ทุ่งเสลี่ยม	2,582	146	2,728	1,211	-	1,211
บ้านด่านลานหอย	18,811	142	18,953	207	-	207
เมืองสุโขทัย	965	-	965	110	-	110
ศรีนคร	22	-	22	60	-	60
ศรีสัชนาลัย	8,496	193	8,689	1,651	-	1,651
ศรีสำโรง	4,417	-	4,417	363	-	363
สวรรคโลก	4,627	-	4,627	105	-	105
รวม	43,934	481	44,415	3,903	-	3,903

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกอ้อยโรงงานต่อไป เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกอ้อยโรงงาน ซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกอ้อยโรงงานที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอสวรรคโลก อำเภอคีรีมาศ และอำเภอทุ่งเสลี่ยม

พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกอ้อยโรงงาน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอสวรรคโลก อำเภอศรีสัชนาลัย และอำเภอคีรีมาศ

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกอ้อยโรงงาน มีต้นทุนที่ต่ำและให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาตลาดและแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.3 มั่นสำปะหลัง

มั่นสำปะหลังพืชเศรษฐกิจหลักของสุโขทัยในลำดับที่ 3 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้ (ตารางที่ 7 และภาพที่ 10 - 11)

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกมั่นสำปะหลัง

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 282,697 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 10.36 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสวรรคโลก 106,644 ไร่ อำเภอคีรีมาศ 66,966 ไร่ และอำเภอศรีนคร 42,229 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ มีเนื้อที่ 517,626 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 18.98 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินในจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 131,787 ไร่ อำเภอสรีสัชชนาลัย 121,973 ไร่ และอำเภอสวรรคโลก 108,884 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 177,138 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.49 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 65,636 ไร่ อำเภอสรีสัชชนาลัย 55,381 ไร่ และอำเภอทุ่งเสลี่ยม 38,731 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,750,222 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดิน ได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 3,463 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.22 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 1,815 ไร่ อำเภอสรีมาศ 940 ไร่ และอำเภอสรีสัชชนาลัย 479 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 74,809 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.45 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 47,694 ไร่ อำเภอทุ่งเสลี่ยม 13,411 ไร่ และอำเภอสรีสำโรง 7,847 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 60,587 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.20 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 36,660 ไร่ อำเภอทุ่งเสลี่ยม 11,822 ไร่ และอำเภอสรีสำโรง 7,557 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 473 ไร่

3) พื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือ คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกมันสำปะหลังแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง และพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 722,051 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอสวรรคโลก 215,291 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอสรีสัชชนาลัย 154,968 ไร่ อำเภอสรีมาศ 94,990 ไร่ และอำเภอบ้านด่านลานหอย 86,531 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 279,234 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.78 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอสวรรคโลก 106,644 ไร่ อำเภอสรีมาศ 66,026 ไร่ และอำเภอสรีนคร 35,975 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 442,817 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.55 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอสรีสัชชนาลัย 118,993 ไร่ อำเภอสวรรคโลก 108,647 ไร่ และอำเภอบ้านด่านลานหอย 84,093 ไร่

ตารางที่ 7 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของманสำปะหลังรายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กงไกรลาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,903 (100.00%)	1,179 (100.00%)	14 (100.00%)	271,460 (100.00%)	280,556 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	69 (0.87%)	36 (3.05%)	14 (100.00%)	-	119 (0.04%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,834 (99.13%)	1,143 (96.95%)	-	-	8,977 (3.20%)
คีรีมาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	66,966 (100.00%)	29,827 (100.00%)	379 (100.00%)	196,966 (100.00%)	294,138 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	940 (1.40%)	863 (2.89%)	379 (100.00%)	18 (0.01%)	2,200 (0.75%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	66,026 (98.60%)	28,964 (97.11%)	-	-	94,990 (32.29%)
ทุ่งเสลี่ยม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,777 (100.00%)	57,949 (100.00%)	38,731 (100.00%)	97,449 (100.00%)	201,906 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	160 (2.06%)	13,411 (23.14%)	11,822 (30.52%)	89 (0.09%)	25,482 (12.62%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,617 (97.94%)	44,538 (76.86%)	-	-	52,155 (25.83%)
บ้านด่านลานหอย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,253 (100.00%)	131,787 (100.00%)	65,636 (100.00%)	141,697 (100.00%)	343,373 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	1,815 (42.68%)	47,694 (36.19%)	36,660 (55.85%)	85 (0.06%)	86,254 (25.12%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	2,438 (57.32%)	84,093 (63.81%)	-	-	86,531 (25.20%)
เมืองสุโขทัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10 (100.00%)	14,475 (100.00%)	614 (100.00%)	301,888 (100.00%)	316,987 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	1,741 (12.03%)	362 (58.96%)	-	2,103 (0.66%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10 (100.00%)	12,734 (87.97%)	-	-	12,744 (4.02%)
ศรีนคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	42,229 (100.00%)	1,554 (100.00%)	-	70,804 (100.00%)	114,587 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	42,229 (100.00%)	1,554 (100.00%)	-	-	43,783 (38.21%)

ตารางที่ 7 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ศรีสัชชนาลัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	36,454 (100.00%)	121,973 (100.00%)	55,381 (100.00%)	256,010 (100.00%)	469,818 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	479 (1.31%)	2,980 (2.44%)	3,785 (6.83%)	223 (0.09%)	7,467 (1.59%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	35,975 (98.69%)	118,993 (97.56%)	-	-	154,968 (32.98%)
ศรีสำโรง	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10,461 (100.00%)	49,998 (100.00%)	15,823 (100.00%)	245,138 (100.00%)	321,420 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	7,847 (15.69%)	7,557 (47.76%)	58 (0.02%)	15,462 (4.81%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10,461 (100.00%)	42,151 (84.31%)	-	-	52,612 (16.37%)
สวรรคโลก	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	106,644 (100.00%)	108,884 (100.00%)	560 (100.00%)	168,810 (100.00%)	384,898 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	237 (0.22%)	8 (1.43%)	-	245 (0.06%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	106,644 (100.00%)	108,647 (99.78%)	-	-	215,291 (55.93%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	282,697 (100.00%)	517,626 (100.00%)	177,138 (100.00%)	1,750,222 (100.00%)	2,727,683 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	3,463 (1.22%)	74,809 (14.45%)	60,587 (34.20%)	473 (0.03%)	139,332 (5.11%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	279,234 (98.78%)	442,817 (85.55%)	-	-	722,051 (26.47%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าพื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกมันสำปะหลัง คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 44,413 ไร่ และพื้นที่ปลูกยางพารา (S3) 3,903 ไร่ โดยอำเภอที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 พื้นที่มีศักยภาพในการขยายการผลิตมันสำปะหลัง

อำเภอ	ข้าว (ไร่)			ยางพารา (ไร่)		
	S3	N	รวม	S3	N	รวม
คีรีมาศ	4,013	-	4,013	196	-	196
ทุ่งเสลี่ยม	2,581	146	2,727	1,211	-	1,211
บ้านด่านลานหอย	18,811	142	18,953	207	-	207
เมืองสุโขทัย	965	-	965	110	-	110
ศรีนคร	22	-	22	60	-	60
ศรีสัชชนาลัย	8,496	193	8,689	1,651	-	1,651
ศรีสำโรง	4,417	-	4,417	363	-	363
สวรรคโลก	4,627	-	4,627	105	-	105
รวม	43,932	481	44,413	3,903	-	3,903

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกมันสำปะหลังซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกมันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอคีรีมาศ และอำเภอศรีสัชชนาลัย

พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกมันสำปะหลัง เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่าง ความชื้น โดยกระจายอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอทุ่งเสลี่ยม และอำเภอศรีสำโรง

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกมันสำปะหลัง มีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาตลาดและแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

2.4 ยางพารา

ยางพาราพืชเศรษฐกิจหลักของสุโขทัยในลำดับที่ 4 จากฐานข้อมูลในแผนที่เกษตรเชิงรุก หรือ Agri-Map Online สามารถวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 พื้นที่ดังนี้

1) การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ปลูกยางพารา

ระดับที่ 1 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 115,825 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.25 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสวรรคโลก 49,803 ไร่ อำเภอบ้านด่านลานหอย 23,828 ไร่ และอำเภอศรีนคร 11,368 ไร่

ระดับที่ 2 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ มีเนื้อที่ 192,066 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 7.04 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดินในจังหวัด กระจายอยู่ในอำเภอศรีสัชนาลัย 57,155 ไร่ อำเภอสวรรคโลก 53,247 ไร่ และอำเภอศรีนคร 43,877 ไร่

ระดับที่ 3 เป็นพื้นที่ความเหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 684,373 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.09 ของพื้นที่ศักยภาพของที่ดิน กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอบ้านด่านลานหอย 194,548 ไร่ อำเภอศรีสัชนาลัย 166,005 ไร่ และอำเภอสวรรคโลก 113,034 ไร่

ระดับที่ 4 เป็นพื้นที่ไม่เหมาะสม (N) มีเนื้อที่ 1,735,420 ไร่

2) การวิเคราะห์พื้นที่ปลูกยางพาราในปัจจุบัน ซึ่งจำแนกตามชั้นความเหมาะสมของที่ดินได้ดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูง (S1) มีเนื้อที่ 396 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของพื้นที่ศักยภาพสูง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอสวรรคโลก 163 ไร่ อำเภอศรีนคร 118 ไร่ และอำเภอศรีนคร 78 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลาง (S2) มีเนื้อที่ 2,226 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.16 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอศรีสัชนาลัย 1,581 ไร่ อำเภอศรีนคร 477 ไร่ และอำเภอสวรรคโลก 94 ไร่

(3) พื้นที่เหมาะสมเล็กน้อย (S3) มีเนื้อที่ 13,963 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.04 ของพื้นที่ศักยภาพเล็กน้อย กระจายตัวมากอยู่ในอำเภอศรีสัชนาลัย 8,130 ไร่ อำเภอทุ่งเสลี่ยม 3,389 ไร่ และอำเภอศรีสำโรง 949 ไร่

(4) พื้นที่ไม่เหมาะสม (N) ในการปลูกยางพารา มีเนื้อที่ 5,736 ไร่

3) **พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ** คือ พื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกยางพาราแต่ยังไม่ใช้พื้นที่ปลูก พิจารณาจากพื้นที่ศักยภาพของที่ดินสำหรับการปลูกยางพารา และพื้นที่ปลูกยางพาราในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง) พบว่าจังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และความเหมาะสมปานกลาง (S2) รวมทั้งสิ้น 305,269 ไร่ โดยกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยอำเภอที่มีพื้นที่ศักยภาพคงเหลือมากที่สุด ได้แก่ อำเภอสวรรคโลก 102,793 ไร่ รองลงมาได้แก่ อำเภอศรีนคร 67,110 ไร่ อำเภอศรีสัชนาลัย 65,139 ไร่ และอำเภอศรีนคร 42,117 ไร่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พื้นที่เหมาะสมสูงคงเหลือ (S1) มีเนื้อที่ 115,429 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 99.66 ของพื้นที่ศักยภาพสูง พบมากในอำเภอสวรรคโลก 49,640 ไร่ อำเภอศรีนคร 23,710 ไร่ อำเภอศรีนคร 11,290 ไร่

(2) พื้นที่เหมาะสมปานกลางคงเหลือ (S2) มีเนื้อที่ 189,840 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 98.84 ของพื้นที่ศักยภาพปานกลาง พบมากในอำเภอศรีษะขันาลัย 55,574 ไร่ อำเภอสวรรคโลก 53,153 ไร่ อำเภอดงศรีมาศ 43,400 ไร่

ตารางที่ 9 พื้นที่ศักยภาพ พื้นที่ปลูกจริง พื้นที่คงเหลือของยางพารารายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ขึ้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
กงไกรลาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	1,146 (100.00%)	6,757 (100.00%)	1,179 (100.00%)	271,474 (100.00%)	280,556 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	-	-	-
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	1,146 (100.00%)	6,757 (100.00%)	-	-	7,903 (2.82%)
ศรีษะมาศ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	23,828 (100.00%)	43,877 (100.00%)	29,145 (100.00%)	197,288 (100.00%)	294,138 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	118 (0.50%)	477 (1.09%)	252 (0.86%)	-	847 (0.29%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	23,710 (99.50%)	43,400 (98.91%)	-	-	67,110 (22.82%)
ทุ่งเสลี่ยม	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	8,495 (100.00%)	146 (100.00%)	96,816 (100.00%)	96,447 (100.00%)	201,904 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	12 (0.14%)	17 (11.64%)	3,389 (3.50%)	187 (0.19%)	3,605 (1.79%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	8,483 (99.86%)	129 (88.36%)	-	-	8,612 (4.27%)
บ้านด่านลานหอย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	4,252 (100.00%)	21 (100.00%)	194,548 (100.00%)	144,555 (100.00%)	343,376 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	14 (0.33%)	21 (100.00%)	872 (0.45%)	1 (0.01%)	908 (0.26%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	4,238 (99.67%)	-	-	-	4,238 (1.23%)
เมืองสุโขทัย	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	10 (100.00%)	-	14,816 (100.00%)	302,162 (100.00%)	316,987 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	-	167 (1.13%)	-	167 (0.05%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	10 (100.00%)	-	-	-	10 (0.01%)

ตารางที่ 9 (ต่อ)

อำเภอ	ประเภทพื้นที่	เนื้อที่ชั้นความเหมาะสม (ไร่)				
		S1	S2	S3	N	รวม
ศรีนคร	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	11,368 (100.00%)	30,862 (100.00%)	1,593 (100.00%)	70,766 (100.00%)	114,589 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	78 (0.69%)	35 (0.11%)	99 (6.21%)	-	212 (0.19%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	11,290 (99.31%)	30,827 (99.89%)	-	-	42,117 (36.75%)
ศรีสะเกษ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	9,576 (100.00%)	57,155 (100.00%)	166,005 (100.00%)	237,080 (100.00%)	469,816 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	11 (0.11%)	1,581 (2.77%)	8,130 (4.90%)	5,548 (2.34%)	15,270 (3.25%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	9,565 (99.89%)	55,574 (97.23%)	-	-	65,139 (13.86%)
ศรีสะเกษ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	7,347 (100.00%)	1 (100.00%)	67,237 (100.00%)	246,834 (100.00%)	321,419 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	-	1 (100.00%)	949 (1.41%)	-	950 (0.30%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	7,347 (100.00%)	-	-	-	7,347 (2.29%)
สุวรรณภูมิ	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	49,803 (100.00%)	53,247 (100.00%)	113,034 (100.00%)	168,814 (100.00%)	384,898 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	163 (0.33%)	94 (0.18%)	105 (0.09%)	-	362 (0.09%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	49,640 (99.67%)	53,153 (99.82%)	-	-	102,793 (26.71%)
รวมทั้งจังหวัด	พื้นที่ศักยภาพของที่ดิน	115,825 (100.00%)	192,066 (100.00%)	684,373 (100.00%)	1,735,420 (100.00%)	2,727,684 (100.00%)
	พื้นที่เพาะปลูกในชั้นความเหมาะสมต่าง ๆ (ปลูกจริง)	396 (0.34%)	2,226 (1.16%)	13,963 (2.04%)	5,736 (0.33%)	22,321 (0.82%)
	พื้นที่มีศักยภาพคงเหลือ	115,429 (99.66%)	189,840 (98.84%)	-	-	305,269 (11.19%)

ทั้งนี้ ในการส่งเสริมการปลูกพืชจะพิจารณาเฉพาะพื้นที่ที่มีศักยภาพคงเหลือในระดับความเหมาะสมสูง (S1) และระดับความเหมาะสมปานกลาง (S2) เท่านั้น เนื่องจากสภาพพื้นที่ปลูกพืชตรงตามศักยภาพของดิน การลงทุนต่ำก็สามารถเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรส่งเสริมในพื้นที่ดังกล่าว

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพพื้นที่ร่วมกับพื้นที่ปลูกพืชในปัจจุบัน พบว่าพื้นที่ที่ควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนไปปลูกยางพารา คือ บริเวณที่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว (S3+N) 6,325 ไร่ เนื่องจากยุทธศาสตร์ยางพารา ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) กำหนดที่จะลดพื้นที่ปลูกยางพาราให้เหลือประมาณ 18.4 ล้านไร่ ดังนั้น จึงควรพิจารณาปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 พื้นที่ศักยภาพในการขยายการผลิตยางพารา

อำเภอ	ข้าว (ไร่)		
	S3	N	รวม
คีรีมาศ	217	-	217
ทุ่งเสลี่ยม	228	3	231
บ้านด่านลานหอย	59	-	59
ศรีนคร	22	-	22
ศรีสัชชนาลัย	5,716	80	5796
รวม	6,242	83	6,325

4) แนวทางการจัดการ

(1) พื้นที่ที่มีความเหมาะสมควรส่งเสริมการผลิต (S1 หรือ S2) ควรสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกมันสำปะหลังต่อไปเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสม สามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ซึ่งการปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำไปสู่การต่อยอดโครงการที่สำคัญต่าง ๆ ได้ เช่น ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมสูง (S1) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่ไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพต่อการปลูกยางพาราซึ่งควรสงวนไว้เป็นแหล่งปลูกยางพาราที่สำคัญของจังหวัด โดยกระจายอยู่ในอำเภอสวรรคโลก อำเภอคีรีมาศ และอำเภอศรีนคร

พื้นที่ปลูกยางพาราในบริเวณที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2) คือพื้นที่ปลูกยางพาราในที่ดินที่มีข้อจำกัดทางกายภาพบางประการต่อการปลูกยางพารา เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ความเป็นกรดเป็นด่างและแหล่งน้ำ โดยกระจายอยู่ในอำเภอศรีสัชชนาลัย อำเภอคีรีมาศ และอำเภอสวรรคโลก

(2) พื้นที่ที่ควรปรับเปลี่ยนการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสม (S3 หรือ N) ควรสนับสนุนให้เข้าโครงการปรับเปลี่ยนการผลิต เช่น เปลี่ยนชนิดพืชที่มีความเหมาะสมกว่าการปลูกยางพารามีต้นทุนที่ต่ำ และให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาดตลาดและแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

3. พืชเศรษฐกิจอนาคตไกลของจังหวัด

3.1 ส้มแม่สิน (GI) หมายถึง ส้มพันธุ์ส้มเขียวหวานผลค่อนข้างกลมแบนเล็กน้อย เนื้อในผลมีสีส้มอมทอง รสชาติหวานอมเปรี้ยว เนื้อแน่น พริกกลีบบาง ฤกษ์ส้มนี้ มีเปลือกชั้นอยู่กับฤดูกาล ได้แก่ ฤดูหนาวสีทอง ฤดูร้อนสีน้ำตาลมีกระ และฤดูฝนสีเขียวปนสีน้ำตาล โดยปลูกในพื้นที่ตำบลแม่สิน และตำบลแม่สำ อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ภูเขาสลับลำห้วย ที่ลาดเชิงเขา มีที่ราบลุ่มและที่ดอนขนาดเล็กสลับกันไป มีความชันปานกลางถึงชันมาก สูง 300 – 700 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง มีแม่น้ำยม ไหลผ่านกลางตำบล ดินส่วนใหญ่เกิดจากหินตะกอนและหินแปร ชั้นล่างเป็นหินกรดมสลับกับหินปูน ชั้นบางและ หินเขิร์ตชั้นบาง สลับชั้นกับหินโคลน บริเวณที่ลาดเชิงเขา และที่ลาดลอนคลื่นอาจพบตะกอน เศษหินเชิงเขาและตะกอนผุพังตามเชิงเขา หรือขอบแอ่ง และบางแห่งมีหินอัคนีที่เกิดจากหินภูเขาไฟ ชนิดหินบะซอลต์ ดินที่ผุพังมาจากหินภูเขาไฟ จะอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุที่เป็นต่อพืช เมื่อเกิดการชะล้างลงมายังเชิงเขา ประกอบกับมีแหล่งน้ำพุร้อนริมตลิ่งแม่น้ำยม ทำให้ดินมีแร่กำมะถัน ส่งผลให้ ส้มแม่สินมีรสชาติเป็นเอกลักษณ์ รสหวานอมเปรี้ยว เมื่อสุกแล้วมีรสชาติดหวานฉ่ำเข้มข้น เนื้อในมี สีส้มอมทอง ประกอบกับตำบลแม่สินและตำบลแม่สำ อยู่ติดกับป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์และเป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์มีความหลากหลายของป่า จึงทำให้อุณหภูมิ ต่ำกว่าพื้นที่โดยรอบ อากาศเย็นและเหมาะสำหรับการเจริญเติบโตและให้ผลผลิตของส้ม การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิสูงสุด ต่ำสุด และปริมาณน้ำฝน ทำให้สีเปลือกของส้มแม่สินในแต่ละฤดูมีสีที่แตกต่างกัน

3.2 มะม่วง เป็นไม้ผลที่นิยมปลูกกันแพร่หลายเพราะเป็นพืชที่ปลูกง่าย สามารถเจริญเติบโตได้ในดินเกือบทุกชนิด ทนต่ออากาศร้อนได้ดี จึงเป็นผลไม้ที่มีความสำคัญ ทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่งของไทย เนื่องจากสามารถบริโภคได้ทั้งดิบและสุก รสชาติอร่อย มีกลิ่นหอม และสามารถแปรรูปเก็บไว้สำหรับจำหน่ายหรือรับประทานนอกฤดู ดังนั้นจึงมีการปลูกกันอย่างแพร่หลายในจังหวัดสุโขทัยและมีการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่โดยเฉพาะมะม่วงโชคอนันต์ โดยมีพื้นที่ปลูกมะม่วงอยู่ในทุกอำเภอของจังหวัดโดยเฉพาะในอำเภอสวรรคโลก อำเภอสรีนคร อำเภอสรีสัชนาลัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอสรีสำโรง เป็นต้น

3.3 ละครูด เป็นพืชที่มีวิตามินซีสูงจึงช่วยเสริมภูมิคุ้มกันโรคและช่วยป้องกันหวัดได้ เมล็ดใช้เป็นยาบำรุงกำลังการรับประทานละครูด จะช่วยทำให้รู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า เปลือกของลำต้นละครูดนำมาต้มปรุงเป็นยาแก้บิด ยางใช้เป็นยาถ่ายพยาธิชนิดรุนแรง ละครูดเป็นผลไม้ที่มีเส้นใยมาก จึงช่วยในการขับถ่ายและป้องกันอาการท้องผูกได้เป็นอย่างดี และยังช่วยป้องกันการเกิดโรคมะเร็งลำไส้อีกด้วย ใช้รับประทานเป็นผลไม้ทำไวน์ หรือ นำมาทำน้ำละครูด ยางที่มีสีขาวทุกส่วนของลำต้นสามารถนำไปใช้ทำหมากฝรั่งและรองเท้าบูทได้ เกษตรกรจังหวัดสุโขทัยนิยมปลูกละครูดหลากหลายสายพันธุ์ เช่น พันธุ์มะกอก พันธุ์ตาขวัญ พันธุ์ไข่ห่าน เป็นต้น โดยเฉพาะ ละครูดท่าทอง นับเป็นหนึ่งในความภาคภูมิใจของชาวบ้านตำบลท่าทอง อำเภอสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย มาตั้งแต่สมัยอดีต ดังคำขวัญประจำตำบลท่าทอง ที่ว่า “ถิ่นละครูดสุหวาน” ละครูดท่าทอง มีจุดเด่นในเรื่อง รสชาติหวานอร่อย มี

ชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของผู้บริโภค หากใครต้องการชิมละมุดรสอร่อยที่สุด ต้องรอผลผลิตในช่วงเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ เพราะละมุดพันธุ์มะกอกรุ่นนี้จะมีรสหวานจัด หอม ผลสีแดง เนื้อกรอบ ถูกใจผู้บริโภค พื้นที่ปลูกละมุดอยู่ใน ตำบลท่าทอง ตำบลปากน้ำ ตำบลคลองกระจง ตำบลเมืองบางยม อำเภอสวรรคโลก และตำบลสามเรือน ตำบลวัดเกาะ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

3.4 ลางสาด มีถิ่นกำเนิดในหมู่เกาะมาลาเย หมู่เกาะชาว อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย จัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดเล็ก เป็นไม้ผลเมืองร้อน (ร้อนชื้น) มีลำต้นตรง สูงประมาณ 5 - 10 เมตร แตกกิ่ง ก้านเป็นมุมแหลมกระจายกิ่งกลางลำต้นขึ้นไป ลักษณะปลายกิ่งตั้ง ส่วนผิวของลำต้นชั้นนอกมีสีเทา และขรุขระ เปลือกไม่หลุดออก เจริญเติบโตได้ดีในดินร่วนซุยหรือในดินร่วนปนทราย เป็นต้นไม้ที่ชอบ แสงแดด อากาศชื้นปานกลาง และมีน้ำปานกลางออกผลเป็นช่อ ๆ ผลสดมีสีเขียว เมื่อสุกจะเป็นสีเหลือง ผลมีลักษณะกลมรี เปลือกค่อนข้างบาง ผิวละเอียด ผลอ่อนนุ่ม มียางมากเป็นสีขาวขุ่น ๆ ส่วนเนื้อในนิ่ม ฉ่ำน้ำ มีรสหวานหอมอมเปรี้ยวเล็กน้อย ในผลมีเมล็ดมาก ประมาณ 5 เมล็ด และเมล็ดมีสีน้ำตาล ลักษณะกลมแบนรี มีเปลือกหุ้มบาง ๆ ผิวเมล็ดเรียบ มีเนื้อในสีขาว มีรสฝาดและขมจัด ขยายพันธุ์ ด้วยวิธีการเพาะเมล็ด การตอนแบบควั่นกิ่ง การติดตา และการต่อกิ่งลักษณะของลางสาด แหล่งปลูก ลางสาดที่สำคัญในจังหวัดสุโขทัยอยู่ในอำเภอสวรรคโลก

3.5 มะยงชิด เป็นพืชตระกูลเดียวกับมะปราง โดยมะปรางจะมีรสหวานจัดกับเปรี้ยวจัดส่วนมะยงชิด จะมีรสหวานอมเปรี้ยว ซึ่งเป็นที่นิยมของตลาดในต่างประเทศมากกว่ามะปราง มีลักษณะเด่น เฉพาะตัวเป็นผลไม้ที่หายากมีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อย ผลมีรูปทรงและผิวสีที่สวยงาม หากได้ผลผลิต มะยงชิดที่มีรสชาติหวาน และผลใหญ่ เมล็ดเล็ก ย่อมเป็นที่ต้องการของตลาดในประเทศ และ ต่างประเทศ มะยงชิดถือเป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งที่เกษตรกร นิยมปลูกเป็นการค้า แหล่งปลูกมะยงชิดที่สำคัญในจังหวัดสุโขทัยอยู่ในอำเภอสวรรคโลก

3.6 พืชสมุนไพร ด้วยนโยบายของรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแนวคิด BCG (Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจชีวภาพในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ พืชสมุนไพรเป็นเรื่องหนึ่ง ที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากเป็นแหล่งของสารสำคัญที่นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร และเครื่องสำอาง จึงสนับสนุนให้พืชสมุนไพรเป็นพืชทางเลือกในปี 2564 โดยดำเนินการภายใต้ตลาดนำการผลิต และหากทิศทางการตลาดสมุนไพรขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจะช่วย ให้เกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร มีรายได้และความมั่นคงในการดำรงชีพจากฐานข้อมูล Agri-Map Online จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ศักยภาพที่สามารถส่งเสริมให้ปลูกพืชสมุนไพรได้หลายชนิด เช่น ขมิ้นชัน บัวบก เป็นต้น

ขมิ้นชัน เป็นพืชปลูกง่าย ชอบแสงแดดจัด และมีความชื้นสูง ชอบดินร่วนซุย มีการระบายน้ำดี ไม่ชอบน้ำขัง เกษตรกรสามารถปลูกขมิ้นชันแซมในสวนเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ และมีรายได้ ระหว่างรอการเติบโตของพืชเศรษฐกิจ โดยพื้นที่จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกขมิ้นชันที่ ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 195,881 ไร่ กระจายอยู่ในอำเภอสวรรคโลก อำเภอสวรรคโลก อำเภอสรีมาศ อำเภองงไกรลาศ อำเภอสรีนคร เป็นต้น

บัวบก เป็นพืชล้มลุกขนาดเล็กมีอายุหลายปี ปลูกง่าย แตกรากตามข้อใบ ชอบขึ้นในพื้นที่ชื้น แต่ไม่แฉะมาก โดยพื้นที่จังหวัดสุโขทัยมีพื้นที่ศักยภาพในการปลูกบัวบกที่ระดับความเหมาะสมสูง (S1) ประมาณ 114,878 ไร่ อยู่ในอำเภอบางศรีสัย อำเภอสวรรคโลก อำเภอสรีสำโรง อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอดิเรมาศ อำเภอกงไกรลาศ อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอศรีนคร เป็นต้น

4. แนวทางการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1 ข้าว

1) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่ 399,360 ไร่ อยู่ในเขตอำเภอกงไกรลาศ อำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอสรีสัย อำเภอศรีมาศ อำเภอสวรรคโลก อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอศรีนคร อำเภอสรีสำโรง อำเภอบ้านด่านลานหอย พื้นที่ทั้ง 9 อำเภอ ตั้งอยู่ในเขตชลประทาน ทั้งนี้โดยคณะกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัดสมุทรให้มีการเสนอแผนการใช้ที่ดินเพื่อสงวนให้เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัด และมีการบริหารจัดการน้ำชลประทาน การจัดการดิน ปุ๋ย พันธุ์ข้าว โดยรวมกลุ่มเป็นเกษตรแปลงใหญ่ พัฒนาต่อยอดครบวงจรการตลาดในและต่างประเทศการแปรรูป แหล่งทุน มีภาครัฐสนับสนุนการทำมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices: GAP) และเนื่องจากเป็นพื้นที่ศักยภาพสูง การปลูกพืชหลังนาจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน

2) **พื้นที่ปลูกข้าวที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกข้าวอยู่ มีเนื้อที่มากถึง 716,349 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอเมืองสุโขทัย อำเภอสรีสำโรง อำเภอกงไกรลาศ อำเภอดิเรมาศ อำเภอสวรรคโลก อำเภอสรีสัย อำเภอศรีนคร อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอบ้านด่านลานหอย เป็นพื้นที่ปลูกข้าวที่มีข้อจำกัดไม่มากนัก เกษตรกรยังคงปลูกข้าวได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก การสนับสนุนด้านการชลประทาน จะสร้างความมั่นใจให้กับเกษตรกรในการใช้ที่ดิน ปัญหาการทิ้งถิ่นจะลดลง และพื้นที่ในเขตนี้มีความเหมาะสมสูงสำหรับการเกษตรแบบผสมผสาน หรือเกษตรทฤษฎีใหม่

3) **พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกข้าวอยู่ 194,346 ไร่ ซึ่งประสบปัญหาข้าชากน้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดินสนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม เป็นการสร้างรายได้ และผลิตอาหารเพื่อบริโภค

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ** หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกข้าว โดยหันมาปลูกอ้อยโรงงานแทน เกษตรกรเป็นสมาชิกชาวไร่อ้อยโรงงานของโรงงานน้ำตาล ทำข้อตกลงซื้อขายผลผลิต เกษตรกรมีความมั่นใจมากกว่าการปลูกข้าวแต่ในอนาคตเกษตรกรสามารถกลับมาปลูกข้าวหรือทำการเกษตรแบบผสมผสานได้อีก

4.2 อ้อยโรงงาน

1) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 71,957 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอศีร์ษะเกษ อำเภอสว่างวีระวงศ์ อำเภอศีร์ษะเกษ อำเภอศรีสำโรง อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอกงไกรลาศ อำเภอเมืองสุโขทัย ตามลำดับ ตามแผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. 2560-2564 มียุทธศาสตร์ ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย การบริหารจัดการ และการเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตอุตสาหกรรม อ้อยน้ำตาลทราย และอุตสาหกรรม เน้นให้มีการเพิ่มผลผลิตอ้อยโรงงานในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง แต่เน้นการลดต้นทุนการผลิต ทั้งนี้ควรส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์แบบคุณภาพสูง มีการเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยการรณรงค์ลดการเผาต่อชั่งเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดปัญหาภาวะโลกร้อน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคิดค้นเทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวโดยใช้เครื่องจักรเพื่อลดปัญหาแรงงาน ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มและเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ จัดหาปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร และอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรที่มีการปรับปรุงบำรุงดินโดยลดต้นทุนการผลิต ส่งเสริมให้มีการปลูกอ้อยโรงงานที่มีสายพันธุ์ต้านทานโรค สร้างความตระหนักและความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรที่มีพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง ในการปลูกอ้อยโรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการปรับเปลี่ยนพื้นที่

2) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกอ้อยโรงงานอยู่ มีเนื้อที่ 365,906 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอสุวรรณภูมิ อำเภอศีร์ษะเกษ และอำเภอศีร์ษะเกษ เกษตรกรยังคงปลูกอ้อยโรงงานได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาขาดน้ำในบางช่วงของการเพาะปลูก ดังนั้นควรมีการพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดิน และการบริหารจัดการน้ำ ให้มีเพียงพอและเหมาะสมต่อการเพาะปลูก สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าของเสียจากโรงงานน้ำตาล และการนำของเสียจากโรงงานน้ำตาลไปใช้ในการปรับปรุงบำรุงดินในไร่อ้อย เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนให้แก่เกษตรกรชาวไร่อ้อยโดยไม่มีผลเสียต่อสุขภาพ สิ่งแวดล้อม และชุมชนชาวไร่อ้อย

3) **พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกอ้อยโรงงานอยู่ 79,037 ไร่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ กระทบวงเกษตรและสหกรณ์ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำกินในพื้นที่นี้ โดยสนับสนุนการปรับโครงสร้างที่ดินสนับสนุนแหล่งน้ำ ให้เกษตรกรเลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่มีความเหมาะสม เป็นการสร้างรายได้ และผลิตอาหารเพื่อบริโภค

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ** หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อยโรงงาน แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว ยางพารา เป็นต้น ทั้งนี้ในกรณีที่เกษตรกรปลูกพืชไร่อื่น ๆ ภาครัฐควรมีให้ความรู้แก่เกษตรกรและสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกอ้อยโรงงานเหมือนเดิม เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทำให้ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและผลผลิตมีคุณภาพดี ทั้งนี้เกษตรกรต้องพิจารณาตลาดและแหล่งรับซื้อร่วมด้วย

4.3 มั่นสำปะหลัง

1) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 3,463 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอศรีรีมาศ อำเภอศรีสัชชนาลัย อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอกงไกรลาศ ตามลำดับ ยุทธศาสตร์มันสำปะหลัง ปี 2564 - 2567 เน้นให้เกษตรกรเข้าถึงพันธุ์มันสำปะหลังต้านทานโรคใบด่าง (Cassava Mosaic Disease: CMD) ให้เชื้อแป้งสูง และมีผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ไม่ต่ำกว่า 5 ตัน ภายในปี 2567 นั้น โดยเน้นการเพิ่มผลผลิตมันสำปะหลัง และลดต้นทุนการผลิตในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ดังนั้นในพื้นที่ดังกล่าวควรเร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาโรคโคนเน่าหัวเน่า และโรคใบด่างมันสำปะหลัง อีกทั้งควรมีการส่งเสริมการทำระบบน้ำหยดในพื้นที่ที่มีศักยภาพ มีการปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทำการวิเคราะห์คุณภาพดิน อยู่เสมอ ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด สร้างความร่วมมือระหว่างเกษตรกรและโรงงาน เพื่อวางแผนการชุดของเกษตรกร ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม ใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง เข้าร่วมโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ และส่งเสริมให้เกษตรกรเป็น Smart Farmer รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

2) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกมันสำปะหลังอยู่ มีเนื้อที่ 74,809 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอบ้านด่านลานหอย อำเภอทุ่งเสลี่ยม อำเภอศรีสำโรง เกษตรกรยังคงปลูกมันสำปะหลังได้ผลดี หลายแห่งประสบปัญหาโครงสร้างของดินหรือดินดาน ทั้งนี้ควรพัฒนาศักยภาพของพื้นที่ให้มากขึ้น ในเรื่องของคุณภาพดิน และ ทำการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินอยู่เสมอ ส่งเสริมให้มีการใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ซึ่งอาจต้องใช้ปุ๋ยสั่งตัด สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรในการจัดการพื้นที่ การปลูก การดูแลรักษา การป้องกันโรค แมลงศัตรูพืช และการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมการใช้ท่อนพันธุ์ที่ต้านทานโรค และให้ผลผลิตสูง พัฒนาระบบน้ำหยดและการใช้น้ำจากแหล่งน้ำในพื้นที่ ให้มีการใช้ประโยชน์กับมันสำปะหลังให้มากที่สุด ส่งเสริมเกษตรกรแปรรูปมันสำปะหลังเบื้องต้นเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การแปรรูปมันเส้นสะอาด ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเก็บเกี่ยวในช่วงอายุ และระยะเวลาที่เหมาะสม

3) **พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกมันสำปะหลังอยู่ 61,060 ไร่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมและสร้างความรู้ความเข้าใจในการไถระเบิดดินดาน ให้เกษตรกรมีวิธีป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ลดต้นทุน ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) เป็นต้น ทั้งนี้ควรจัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชไร่ หรือพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ** หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว ยางพารา เป็นต้น ภาครัฐควรให้ความรู้แก่เกษตรกรและสร้างแรงจูงใจให้กลับมาปลูกมันสำปะหลังเหมือนเดิม เนื่องจากพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทำให้ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำและผลผลิตมีคุณภาพดี ทั้งนี้เกษตรกรต้องพิจารณาตลาดและแหล่งรับซื้อพร้อมด้วย

4.4 ยางพารา

1) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมสูง (S1)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 396 ไร่ มีพื้นที่ปลูกมากในเขตอำเภอสุวรรณคโลก อำเภอคีรีมาศ อำเภอศรีนคร ตามลำดับ ตามมาตรการยุทธศาสตร์ยางพาราระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560- 2579) ควรมีการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องการคัดเลือกพันธุ์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และต้านทานโรค การปรับปรุงบำรุงดิน การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ การปลูกพืชแซมและพืชคลุมดินให้เหมาะสมเพราะมีผลต่อการเจริญเติบโตของยาง การบำรุงรักษา การใส่ปุ๋ยการตัดแต่งกิ่ง และเทคนิคการกรีดยางให้มีปริมาณน้ำยางสูงมีคุณภาพและตรงตามมาตรฐาน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง ส่งเสริมให้เกษตรกรชาวสวนยางในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง มีการบริหารงานแบบมืออาชีพและสามารถถ่ายทอดกิจการให้กับคนรุ่นใหม่

2) **พื้นที่ปลูกยางพาราที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)** และปัจจุบันยังปลูกยางพาราอยู่ มีเนื้อที่ 2,226 ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอศรีสัชชนาลัย อำเภอคีรีมาศ อำเภอสุวรรณคโลก ควรสนับสนุนให้มีเพิ่มผลผลิตยางพารา โดยเน้นการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องต่าง ๆ เช่นเดียวกันกับพื้นที่เหมาะสมสูง โดยเฉพาะการปรับปรุงบำรุงดิน เน้นการพัฒนาการตลาดในพื้นที่ เช่น จัดตั้งจุดรับซื้อ โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ ที่มีความเหมาะสมปานกลางให้มากขึ้น ส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และปลูกยางพาราทดแทนในพื้นที่เดิมเช่นกันกับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสูง พัฒนาการตลาดและช่องทางจัดจำหน่ายให้มากขึ้น โดยเน้นการแปรรูปยาง หรือไม้ยางพาราเพิ่มมากขึ้นซึ่งอาจเน้นจากชุมชนที่เข้มแข็งเป็นพื้นที่ต้นแบบ

3) **พื้นที่ปลูกยางพาราในพื้นที่ไม่มีความเหมาะสม (S3 และ N)** และปัจจุบันเกษตรกรยังคงใช้ที่ดินปลูกยางพาราอยู่ 19,699 ไร่ พื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาซ้ำซาก เช่น น้ำท่วม ขาดน้ำ ผลผลิตต่ำ ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีการโค่นยางพาราที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปี และหาพืชอื่นทดแทน ให้การช่วยเหลือเกษตรกรที่เลือกปลูกพืชชนิดใหม่ที่ให้ผลตอบแทนที่ดีกว่า หรือใช้พื้นที่ผลิตพืชผักบริโภคในครัวเรือน หรือเข้าโครงการ ปรับเปลี่ยนการผลิต (Zoning by Agri-Map) จัดหาตลาดให้กับเกษตรกรในการปลูกพืชผักทดแทน โดยอาจเริ่มจากตลาดชุมชน

4) **พื้นที่ที่มีศักยภาพ** หรือมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกยางพารา แต่ปัจจุบันเกษตรกรไม่ได้ใช้พื้นที่ปลูกยางพารา พบว่าเกษตรกรปลูกพืชอื่นทดแทน เช่น ข้าว เป็นต้น ในส่วนนี้ภาครัฐควรให้ความรู้ความเข้าใจถึงสถานการณ์ด้านการเกษตรในปัจจุบัน โดยเฉพาะยางพาราเป็นพืชที่มีนโยบาย

ลดพื้นที่ปลูกเนื่องจากมีปริมาณผลผลิตมากส่งผลให้ราคาตกต่ำ แต่ในอนาคตถ้าราคาดีและตลาดมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นอาจจูงใจเกษตรกรกลับมาปลูกยางพาราในพื้นที่ดังกล่าว ควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกร เน้นการทำเกษตรแบบผสมผสาน หรือการเข้าร่วมโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ หรือ วนเกษตร เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่ามากที่สุดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. ขอบเขตการปกครอง. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมการปกครอง. 2563. ข้อมูลสถิติประชากร. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมชลประทาน. 2564. พื้นที่ชลประทาน พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. การใช้ที่ดินจังหวัดสุโขทัย พ.ศ. 2561 (ไฟล์ข้อมูล).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563. ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร พ.ศ. 2563. (ไฟล์ข้อมูล).
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2564. ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร พ.ศ. 2564. (ไฟล์ข้อมูล).

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 ข้อมูลตำบลจำแนกตามรายอำเภอ จังหวัดสุโขทัย

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
1	กงไกรลาศ	กกแรต
2		กง
3		ไกรกลาง
4		ไกรนอก
5		ไกรโน
6		ดงเดือย
7		ท่าฉนวน
8		บ้านกร่าง
9		บ้านใหม่สุขเกษม
10		ป่าแฝก
11		หนองตุม
12	คีรีมาศ	โตนด
13		ทุ่งยางเมือง
14		ทุ่งหลวง
15		นาเชิงคีรี
16		บ้านน้ำพุ
17		บ้านป้อม
18		ศรีคีรีมาศ
19		สามพวง
20		หนองกระดิ่ง
21		หนองจิก
22	ทุ่งเสลี่ยม	กลางดง
23		เขาแก้วศรีสมบูรณ์
24		ทุ่งเสลี่ยม
25		ไทยชนะศึก
26		บ้านใหม่ไชยมงคล
27	บ้านด่านลานหอย	ตลิ่งชัน
28		บ้านด่าน

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	ลำดับ	ลำดับ
29	บ้านด่านลานหอย (ต่อ)	ลานหอย
30		วังตะคร้อ
31		วังน้ำขาว
32		วังลึก
33		หนองหญ้าปล้อง
34	เมืองสุโขทัย	ตาลเตี้ย
35		ธานี
36		บ้านกล้วย
37		บ้านสวน
38		บ้านหลุม
39		ปากพระ
40		เมืองเก่า
41		ยางซ้าย
42		วังทองแดง
43	ศรีนคร	คลองมะพลับ
44		นครเด็ฐ
45		น้ำชุม
46		ศรีนคร
47		หนองบัว
48	ศรีสัชนาลัย	ดงคู
49		ท่าชัย
50		บ้านแก่ง
51		บ้านตึก
52		ป่าจิว
53		แม่สำ
54		แม่สิน
55		ศรีสัชนาลัย
56		สารจิตร

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ	ลำดับ	ลำดับ
57	ศรีสัชชนาลัย (ต่อ)	หนองอ้อ
58		หาดเสี้ยว
59	ศรีสำโรง	เกาะตาเลี้ยง
60		คลองตาล
61		ทับผึ้ง
62		นาขุนไกร
63		บ้านชาน
64		บ้านนา
65		บ้านไร่
66		ราวต้นจันทร์
67		วังทอง
68		วังลึก
69		วังใหญ่
70		วัดเกาะ
71		สามเรือน
72	สวรรคโลก	คลองกระจง
73		คลองยาง
74		ท่าทอง
75		นาทุ่ง
76		ในเมือง
77		ปากน้ำ
78		ป่ากุมเกาะ
79		เมืองบางขลัง
80		เมืองบางยม
81		เมืองสวรรคโลก
82		ย่านยาว
83		วังพิณพาทย์
84		วังไม้ขอน
85		หนองกลับ
รวม	9	85

ที่มา : กรมการปกครอง, 2556

ชุดดิน	เชียงใหม่	Series Cm	กลุ่มชุดดินที่ 38
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสัณฐาน	สันดินริมน้ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงดี		
สภาพซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลาง	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน ปานกลาง	
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกมาก ที่มีการสลับชั้นของเนื้อดินต่าง ๆ เนื่องจากการทับถมเป็นประจำของตะกอนน้ำพาเมื่อน้ำท่วมล้นฝั่ง ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแป้งหรือดินร่วนปนทราย สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเทา ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินร่วนปนทรายแป้ง สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลืองหรือสีน้ำตาลปนเทา มีจุดประสีน้ำตาลแก่ ปฏิกิริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 6.0-6.5) ปกติจะพบเกลือไม่กาทลอดชั้น		
ข้อจำกัด	ในฤดูฝนอาจมีน้ำท่วมป่าและแช่ขัง		
ข้อเสนอแนะ	ปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 1 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินเชียงใหม่

ชุดดิน	บางระกำ	Series Brk	กลุ่มชุดดินที่ 4
สภาพพื้นที่	ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1 %		
ภูมิสัณฐาน	แอ่งต่ำของที่ราบน้ำท่วมถึง		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลวถึงเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	<p>เป็นดินเหนียวลึก ดินบน เป็นดินเหนียว สีเทาเข้มหรือน้ำตาลปนเทา จุดประสีน้ำตาลแก่และสีแดงปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างตอนบนเป็นดินเหนียวสีเทาเข้มหรือเทา จุดประสีน้ำตาล สีน้ำตาลปนเหลืองหรือน้ำตาลเข้ม พบรอยไหลและหน้าอัดมัน ดินล่างตอนล่าง เป็นดินเหนียวสีเขียวมะกอก สีเทาถึงสีเทาปนเขียวเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นด่างปานกลาง (pH 6.0-8.0) ในฤดูแล้งหน้าดินจะแตกกระแหง</p>		
ข้อจำกัด	เป็นที่ลุ่มต่ำ มักมีน้ำท่วมขังนาน		
ข้อเสนอแนะ	ควรทำคันดินกั้นน้ำ เพื่อควบคุมระดับน้ำและในฤดูแล้งยังใช้ปลูกพืชไร่บางชนิดหรือพืชผักสวนครัวได้ ควรมีการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด เพื่อปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมีของดินให้ดีขึ้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความอิ่มตัว เบส	ฟอสฟอรัสที่เป็น ประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ปานกลาง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	25-50	ปานกลาง	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	สูง	สูง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง

ภาพที่ 2 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินบางระกำ

ชุดดิน	สุโขทัย	Series Skt	กลุ่มชุดดินที่ 7
สภาพพื้นที่	ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีความลาดชัน 0-2 %		
ภูมิสัณฐาน	ตะพักลำน้ำ		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ค่อนข้างเลว		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก ดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลปนเทาเข้ม น้ำตาลปนเทา หรือน้ำตาลเข้ม ดินล่างเป็นดินเหนียวปนทรายแป้งหรือดินเหนียว มีสีน้ำตาลปนเทา หรือน้ำตาล จนถึงน้ำตาลซีด เทาอ่อน หรือเทาปนชมพู พบจุดประสีน้ำตาลเข้มและน้ำตาลปนเหลืองตลอดหน้าตัดดิน ส่วนจุดประสีเหลืองปนแดงหรือแดงพบในชั้นดินล่าง และพบศิลาแลงอ่อน (plinthite) ปริมาณเล็กน้อย ร่วมกับชั้นสะสมเหล็กและแมงกานีส ปฏิกิริยาดินเป็นกรดจัดถึงกรดปานกลาง (pH 5.5-6.0) ในดินบน และกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง (pH 6.5-7.0) ในดินล่าง		
ข้อจำกัด	หน้าดินค่อนข้างแน่นทึบ และมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ		
ข้อเสนอแนะ	ไถพรวนให้ลึกและปรับปรุงดินโดยใช้อินทรีย์วัตถุ เพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้นโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี ในพื้นที่ชลประทาน นอกฤดูทำนาอาจปลูกพืชไร่หรือพืชผัก ซึ่งจะต้องยกร่องและปรับสภาพดินให้ร่วนซุยและระบายน้ำดีขึ้น โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน	ความอิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์	โพแทสเซียมที่เป็นประโยชน์	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ

ภาพที่ 4 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินสุโขทัย

ชุดดิน	กำแพงเพชร	Series Kp	กลุ่มชุดดินที่ 33
สภาพพื้นที่	ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 1-5 %		
ภูมิสัณฐาน	เนินตะกอนน้ำพารูปพัด		
วัตถุต้นกำเนิดดิน	ตะกอนน้ำพา		
การระบายน้ำ	ดีปานกลางถึงดี		
การซึมผ่านได้ของน้ำ	ปานกลางถึงช้า	การไหลบ่าของน้ำบนผิวดิน	ปานกลางถึงช้า
ลักษณะสมบัติของดิน	เป็นดินลึกลับมาก ดินบนเป็นดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายแป้ง สีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลเข้ม ปฏิกริยาดินเป็นกรดปานกลางถึงเป็นกลาง (pH 6.0-7.0) ดินล่างเป็นดินร่วนปนทรายแป้งถึงดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนเหลือง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงเป็นกรดเล็กน้อย (pH 5.5-6.5)		
ข้อจำกัด	ใต้ชั้นไถพรวนมักแน่นทึบ เนื่องมาจากการไถพรวน รากพืชซ่อนไซได้ยาก		
ข้อเสนอแนะ	ทำลายชั้นดานใต้ชั้นไถพรวนโดยไถให้ลึกกว่าปกติ และใช้อินทรีย์วัตถุในการปรับสภาพดินให้ร่วนซุย ปรับปรุงบำรุงดินอยู่เสมอโดยเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น		

สมบัติทางเคมี	ความลึก (ซม.)	อินทรีย์วัตถุ	ความจุ แลกเปลี่ยน แคตไอออน	ความ อิ่มตัวเบส	ฟอสฟอรัสที่ เป็นประโยชน์	โพแทสเซียม ที่เป็น ประโยชน์	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน
	0-25	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	ปานกลาง
	25-50	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	สูง	ปานกลาง
	50-100	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ	ปานกลาง	ต่ำ

ภาพที่ 5 หน้าตัดดินและคำบรรยายชุดดินกำแพงเพชร

ตารางผนวกที่ 2 พื้นที่ชลประทานจังหวัดสุโขทัยจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
กงไกรลาศ	136,082	กกแรต	20,740
		กง	14,306
		ไกรกลาง	11,433
		ไกรนอก	28,259
		ไกรใน	5,823
		ดงเดือย	1,388
		ท่าฉนวน	20,215
		บ้านใหม่สุขเกษม	21,482
		ป่าแฝก	9,777
		หนองตุม	2,660
คีรีมาศ	108,090	โตนด	21,949
		ทุ่งยางเมือง	1,401
		ทุ่งหลวง	16,233
		นาเชิงคีรี	124
		บ้านน้ำพุ	5
		บ้านป้อม	9,637
		ศรีคีรีมาศ	16,657
		สามพวง	13,024
		หนองกระดิ่ง	3,957
		หนองจิก	25,102
ทุ่งเสลี่ยม	42,753	กลางดง	5,799
		เขาแก้วศรีสมบูรณ์	9,409
		ทุ่งเสลี่ยม	10,007
		ไทยชนะศึก	8,122
		บ้านใหม่ไชยมงคล	9,415
บ้านด่านลานหอย	6,502	ตลิ่งชัน	6,502

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
เมืองสุโขทัย	75,068	ตาลเตี้ย	3,264
		ธานี	119
		บ้านกล้วย	10,204
		บ้านสวน	5,924
		บ้านหลุม	22,590
		ปากแคว	6,686
		ปากพระ	19,324
		ยางซ้าย	6,957
		ศรีนคร	30,214
ศรีนคร	230		
หนองบัว	11,328		
ศรีสัชนาลัย	102,030	ดงคู	3,752
		ท่าชัย	1,181
		บ้านแก่ง	25,569
		บ้านตึก	2,367
		ป่าจั่ว	27,294
		แม่สำ	1,606
		ศรีสัชนาลัย	334
		สารจิตร	20,344
		หนองอ้อ	10,126
		หาดเสี้ยว	9,458
ศรีสำโรง	33,893	เกาะตาเลี้ยง	3,771
		ทับผึ้ง	2
		วังลึก	22,061
		สามเรือน	8,059

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

อำเภอ	พื้นที่ (ไร่)	ตำบล	พื้นที่ (ไร่)
ศรีสำโรง (ต่อ)	33,893	เกาะตาเลี้ยง	3,771
		ทับผึ้ง	2
		วังลึก	22,061
		สามเรือน	8,059
สวรรคโลก	65,834	นาทุ่ง	6,286
		ในเมือง	6,883
		ปากน้ำ	33,181
		ป่ากุ่มเกาะ	10,014
		สวรรคโลก	68
		ย่านยาว	6,639
		วังพิณพาทย์	2,441
		วังไม้ขอน	323
รวม	600,467		

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 3 ระดับน้ำเก็บกักของอ่างเก็บน้ำในจังหวัดสุโขทัย

หน่วย: ล้าน ลบ.ม.

ลำดับ ที่	อ่างเก็บน้ำ	ประเภท อ่าง	อำเภอ	ตำบล	ระดับน้ำ ต่ำสุด	ระดับน้ำ เก็บกัก
1	อ่างเก็บน้ำห้วยแม่สูง	กลาง	ศรีสัชชนาลัย	หาดเสี้ยว	0.34	9.00
2	อ่างเก็บน้ำห้วยท่าแพ	กลาง	ศรีสัชชนาลัย	บ้านแก่ง	8.80	58.00
3	อ่างเก็บน้ำห้วยทรง	กลาง	ศรีสัชชนาลัย	บ้านตึก	1.04	12.45
4	อ่างเก็บน้ำแม่กองค่าย	กลาง	บ้านด่านลานหอย	ตลิ่งชัน	0.40	8.00
5	อ่างเก็บน้ำทุ่งทะเลหลวง	กลาง	เมืองสุโขทัย	บ้านกล้วย	0.58	13.00
6	อ่างเก็บน้ำคลองข้างใน	กลาง	คีรีมาศ	ศรีคีรีมาศ	7.20	32.40
รวม					11.16	100.45

ที่มา: กรมชลประทาน, 2564

ตารางผนวกที่ 4 พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินจำแนกรายอำเภอ ตำบล

อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ/ตำบล	เนื้อที่ (ไร่)
อำเภอบ้านด่านลานหอย	233,037	ศรีคีรีมาศ	9,907
ตลิ่งชัน	77,820	ทุ่งยางเมือง	7,899
วังลึก	39,181	นาเชิงคีรี	5,606
วังตะคร้อ	36,250	โตนด	286
ลานหอย	29,804	สามพวง	212
วังน้ำขาว	20,799	หนองกระดัง	175
หนองหญ้าปล้อง	19,311	อำเภอเมืองสุโขทัย	27,155
บ้านด่าน	9,872	วังทองแดง	22,872
อำเภอศรีสัชนาลัย	149,439	เมืองเก่า	3,483
แม่สิน	56,128	บ้านสวน	490
บ้านแก่ง	38,438	บ้านกล้วย	279
แม่สำ	23,402	ตาลเตี้ย	31
ท่าชัย	17,028	อำเภอสวรรคโลก	18,888
บ้านตึก	5,245	คลองยาง	15,305
ดงคู	4,188	เมืองบางขลัง	2,821
หนองอ้อ	3,399	นาทุ่ง	762
ป่าจั่ว	1,611	อำเภอกงไกรลาศ	17,685
อำเภอศรีสำโรง	89,375	บ้านใหม่สุขเกษม	5,603
นาขุนไกร	81,049	ไกรนอก	3,926
ราวต้นจันทร์	7,969	ท่าฉนวน	3,578
เกาะตาเลี้ยง	357	หนองตุม	2,365
อำเภอทุ่งเสลี่ยม	67,897	กง	2,023
บ้านใหม่ไชยมงคล	21,780	ไกรกลาง	80
กลางดง	17,156	ดงเตี้ย	75
ไทยชนะศึก	15,683	กกแรต	25
ทุ่งเสลี่ยม	13,278	ไกรใน	10
อำเภอคีรีมาศ	54,673	อำเภอศรีนคร	1,059
หนองจิก	22,577	นครเดิฐ	1,055
บ้านน้ำพุ	11,009	น้ำชุม	4

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

ตารางผนวกที่ 5 กิจกรรมการเกษตรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จังหวัดสุโขทัย

ลำดับ	กิจกรรมการเกษตร	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)
1	ข้าวนาปี	65,309	1,099,457
2	ข้าวนาปรัง	20,001	341,305
3	อ้อยโรงงาน	6,422	115,758
4	มันสำปะหลังโรงงาน	7,113	94,865
5	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	6,702	93,751
6	ส้มเขียวหวาน	3,669	46,244
7	ถั่วเขียวผิวมัน	3,381	46,165
8	มะม่วง	5,904	33,920
9	ยางพารา	1,818	32,553
10	ทุเรียน	1,843	15,505
11	ยาสูบ	1,623	11,768
12	ไม้สัก	1,641	10,428
13	ข้าวโพดหวาน	1,467	10,335
14	ถั่วเขียวผิวดำ	1,063	9,626
15	ลองกอง	1,522	9,343
16	ถั่วเหลือง	749	8,770
17	กล้วยตานี	1,402	7,633
18	ผักบุ้งเมล็ด	506	7,207
19	หญ้าเลี้ยงสัตว์	568	6,926
20	มะนาว	1,945	6,041
21	ปาล์มน้ำมัน	490	5,951
22	กล้วยน้ำว้า	1,355	5,456
23	มะปรางหวาน	1,390	4,070
24	ละมุด	912	3,082
25	อื่น ๆ	8,914	26,883

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563

ตารางผนวกที่ 6 ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชสมุนไพร จังหวัดสุโขทัย

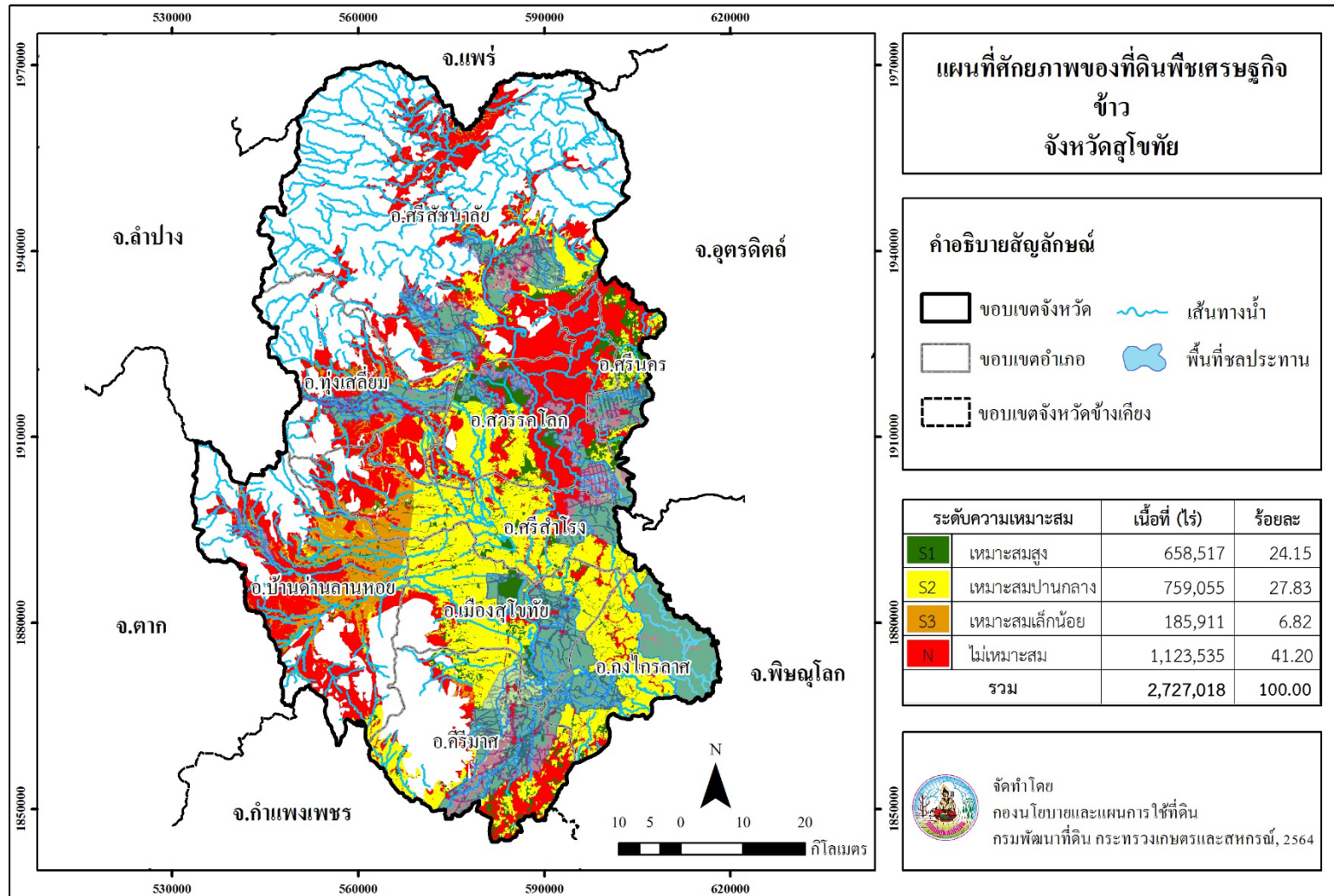
ลำดับ	ชนิด	เกษตรกร (ราย)	เนื้อที่ (ไร่)	อำเภอ
1	พลู	50	80.36	ศรีสำโรง
2	กฤษณา	1	70.00	ศรีสัชชนาลัย
3	พริกไทย	3	40.17	คีรีมาศ ศรีสำโรง ศรีสัชชนาลัย
4	กระเจี๊ยบแดง	2	39.53	เมืองสุโขทัย สวรรคโลก
5	บุก	1	39.01	ศรีสัชชนาลัย
6	ไพล	1	39.00	เมืองสุโขทัย
7	อัญชัน	7	19.22	สวรรคโลก เมืองสุโขทัย
8	ตะไคร้หอม	8	19.05	ศรีสำโรง ศรีสัชชนาลัย เมืองสุโขทัย กงไกรลาศ
9	ขมิ้นชัน	1	13.48	ศรีสัชชนาลัย
10	ยอบ้าน	1	2.70	บ้านด่านลานหอย
11	ดีปลี	1	1.96	ศรีสำโรง
12	พลูควาว	1	0.99	ศรีสำโรง
13	สมุนไพรอื่นๆ	2	68.05	เมืองสุโขทัย ศรีสัชชนาลัย
รวม		79	433.52	

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564

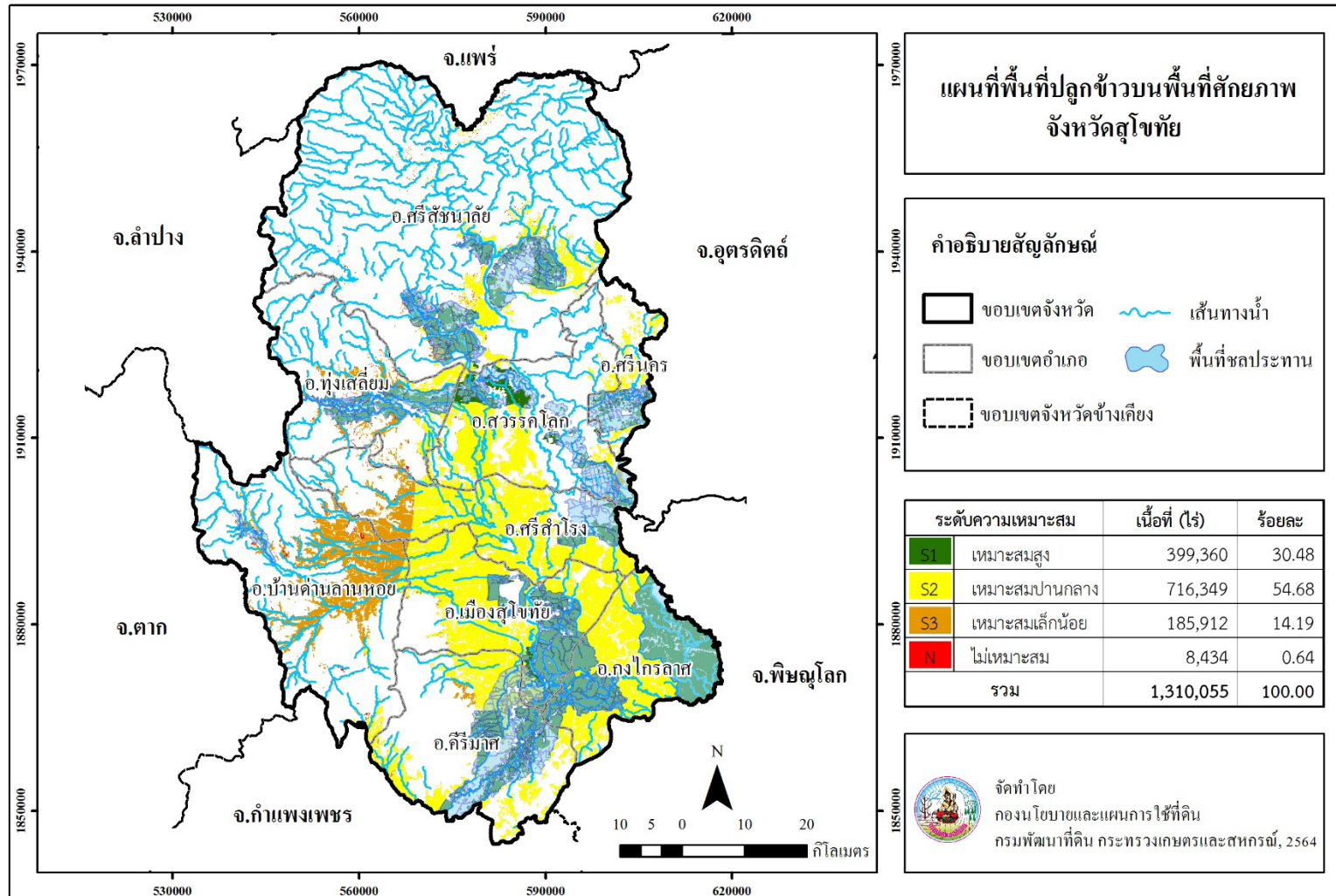
ตารางผนวกที่ 7 โรงงานและแหล่งรับซื้อสินค้าเกษตรในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย

โรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อ และสหกรณ์การเกษตร	จำนวน (แห่ง)	โรงงานด้านเกษตร	จำนวน (แห่ง)
ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	8	โรงงานด้านการเกษตรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	77
สหกรณ์นิคม	5	โรงสีขนาดเล็ก	7
สหกรณ์การเกษตร	46	โรงสีขนาดใหญ่	4
ลานตากและแหล่งรับซื้อ	1	โรงสีขนาดกลาง	1
โรงงานน้ำตาล	1		
รวม	61	รวม	89

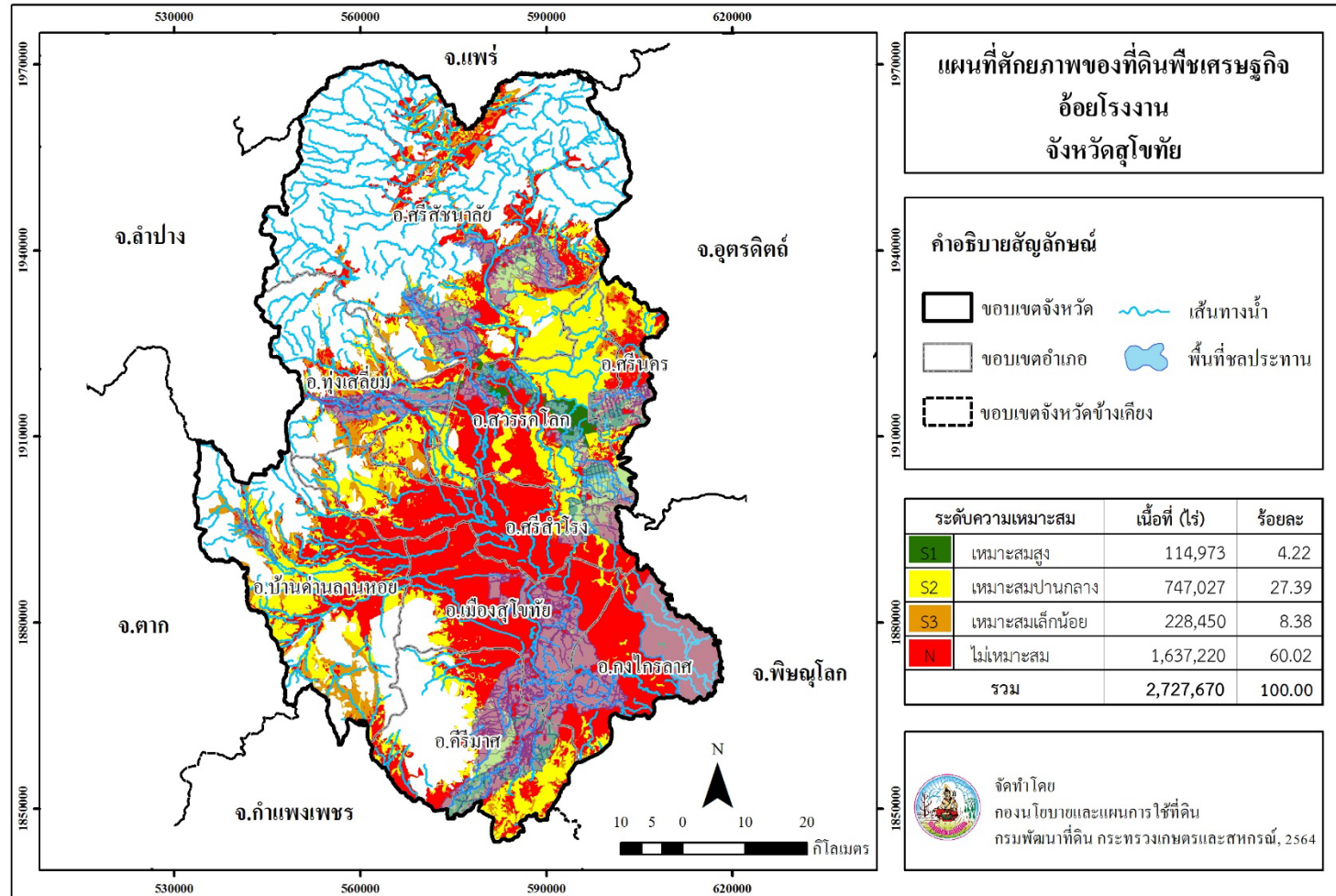
ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th>, 2564

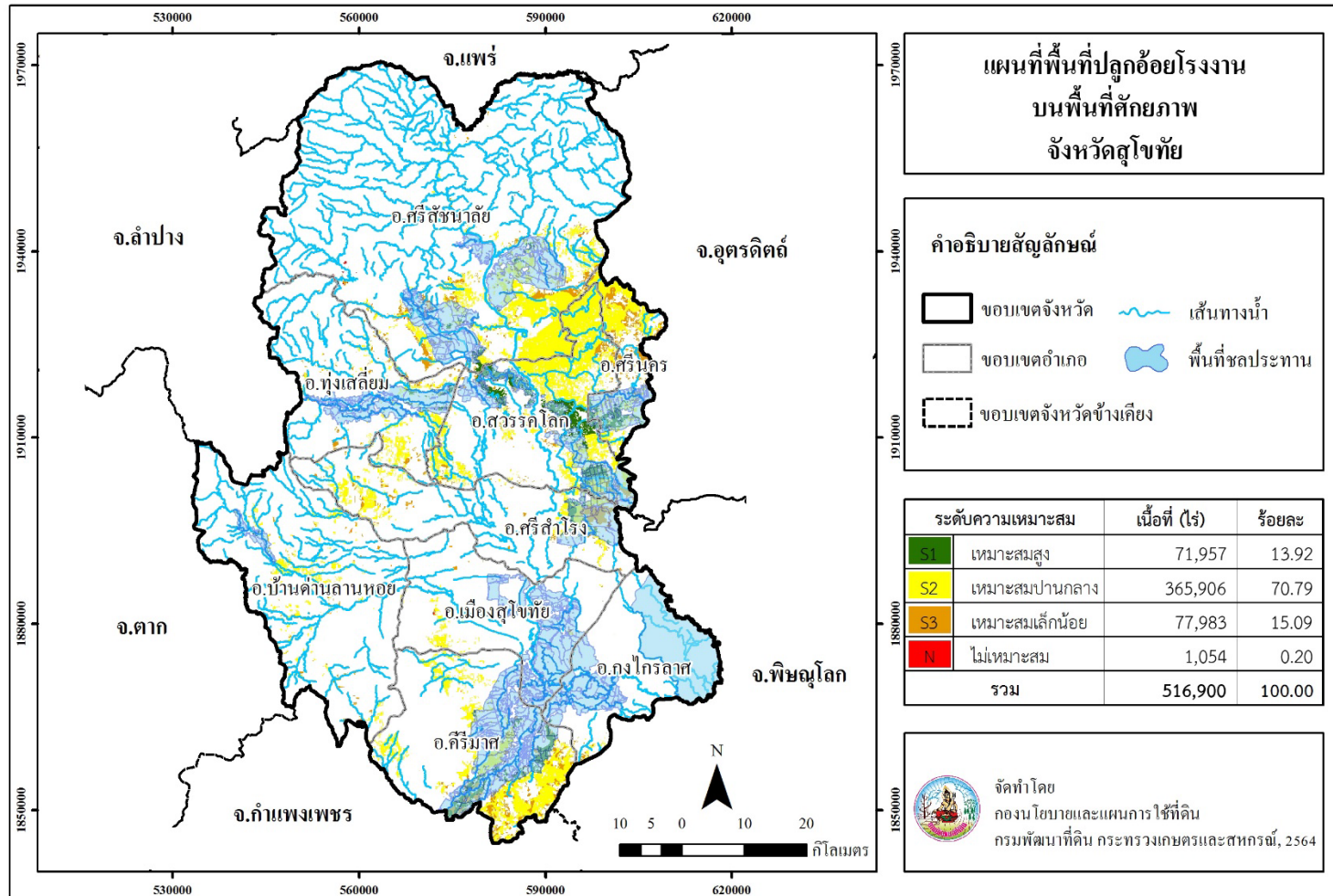
ภาพที่ 6 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจข้าว จังหวัดสุโขทัย

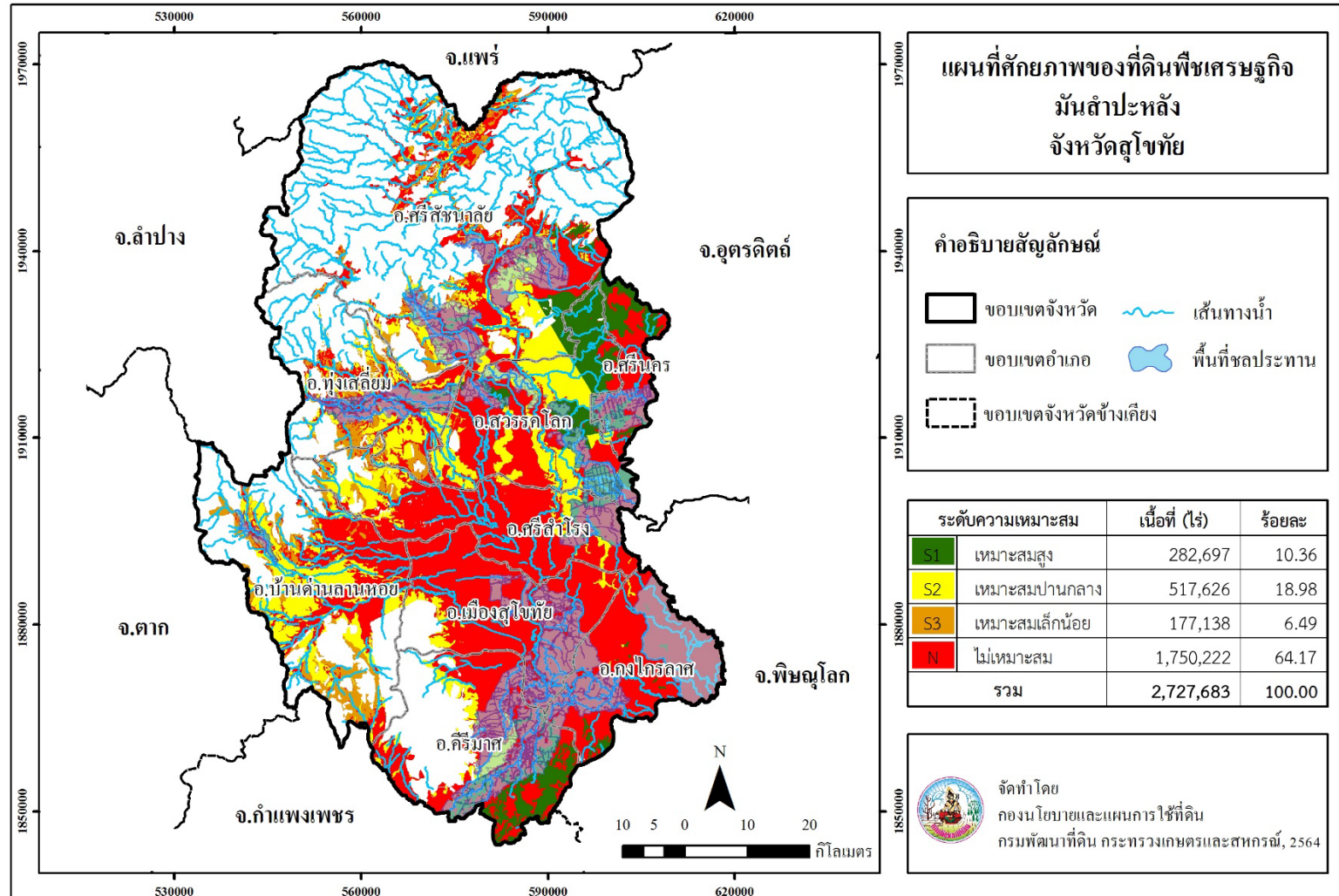
ภาพที่ 7 พื้นที่ปลูกข้าวบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดสุโขทัย

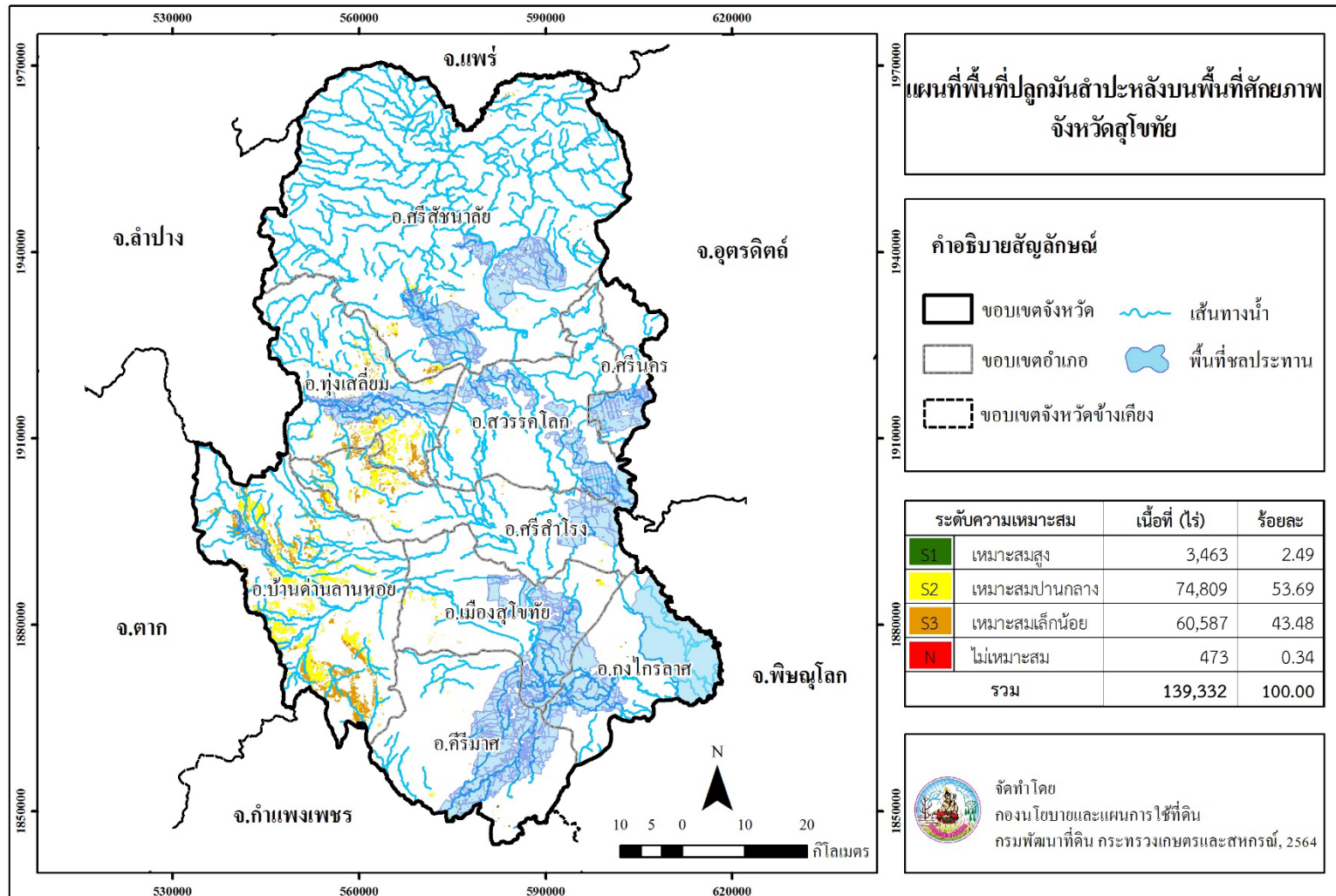
ภาพที่ 8 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจอ้อยโรงงาน จังหวัดสุโขทัย

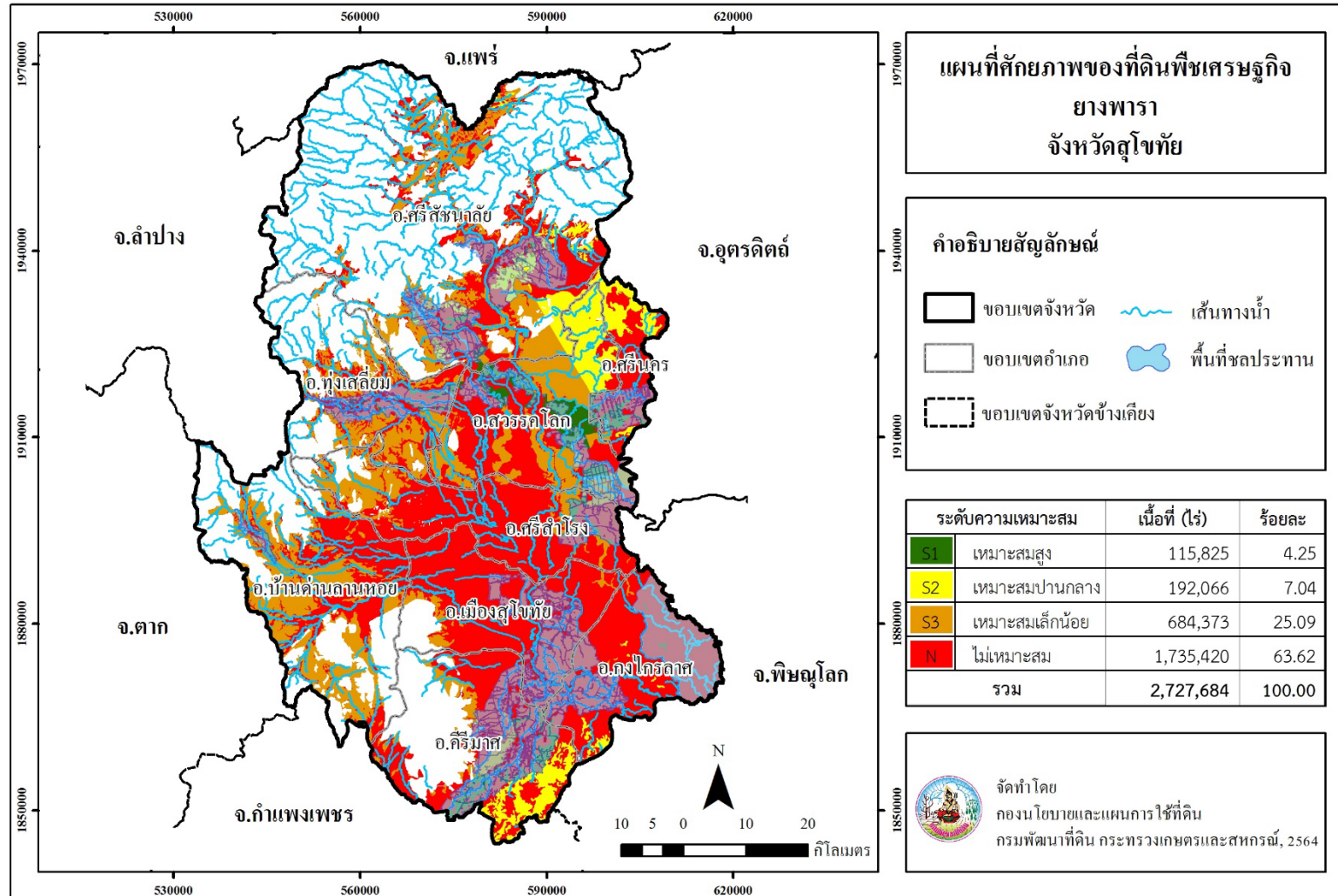
ภาพที่ 9 พื้นที่ปลูกอ้อยโรงงานบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดสุโขทัย

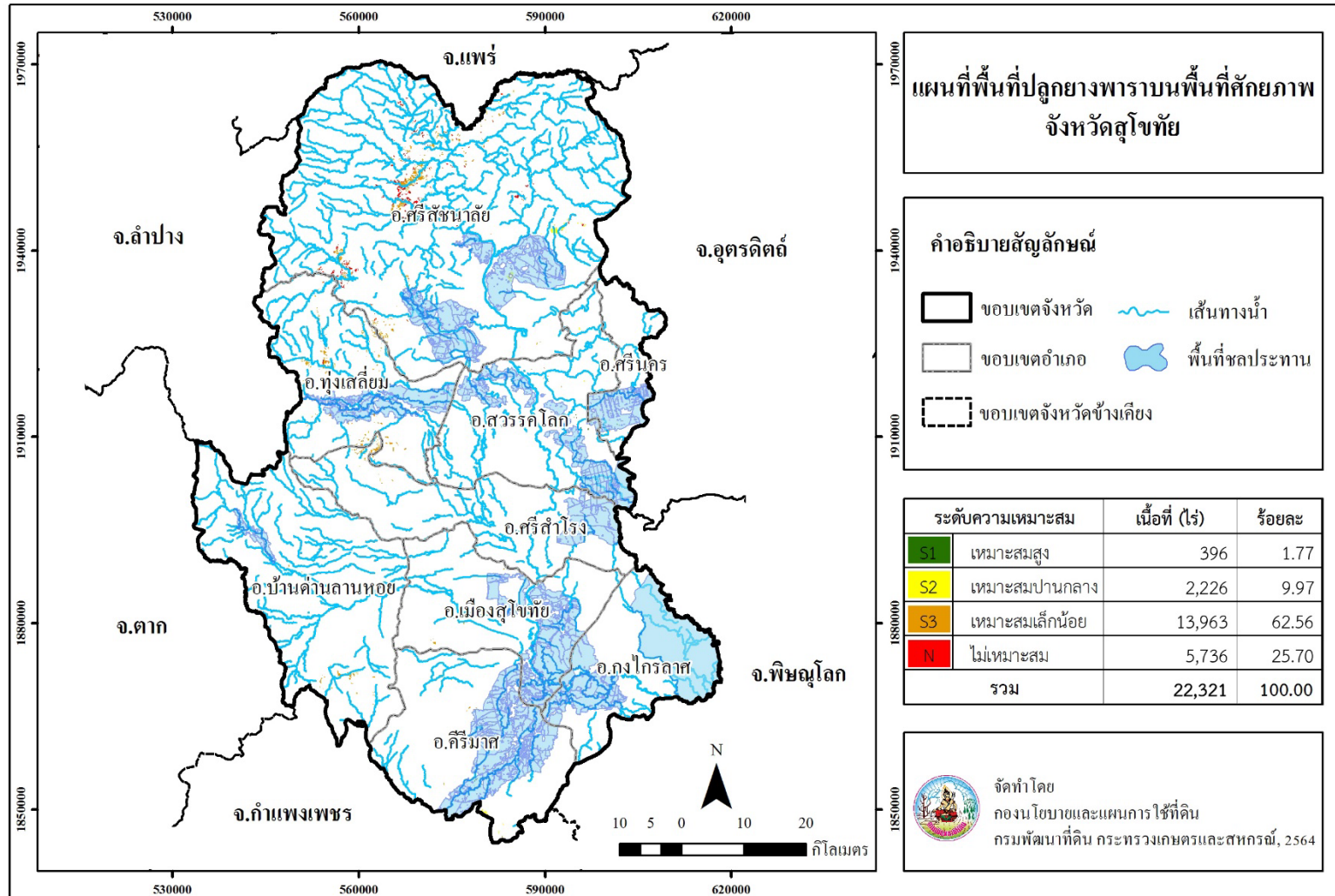
ภาพที่ 10 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจมันสำปะหลัง จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 11 พื้นที่ปลูกมันสำปะหลังบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 12 ศักยภาพของที่ดินพืชเศรษฐกิจยางพารา จังหวัดสุโขทัย

ภาพที่ 13 พื้นที่ปลูกยางพาราบนพื้นที่ศักยภาพ จังหวัดสุโขทัย

Land Development Department
2003/61 Phahonyothin Road.
Lard Yao, Chatuchuk, Bangkok 10900
Call Center : 1760
www.idd.go.th

DOWNLOAD